HELPER-VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAMALLI

kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille

Heidi Aska-Randelin, Henna Rämä & Sanna-Mari Pöyry

XAMK INSPIROI 95

XAMK
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

HELPER-VAPAAEHTOISTYÖN TOIMINTAMALLI

kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille

Euroopan unionin osarahoittama

Elinvoimakeskus

XAMK

Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenia

XAMK INSPIROI 95

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU
MIKKELI 2026

XAMK INSPIROI

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kannen kuva: Mainostoimisto Groteski Oy

Taitto: Mainostoimisto Groteski Oy

ISBN 978-952-344-665-6 (PDF)

ISSN 2489-6764 (PDF)

julkaisut@xamk.fi

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-JaaSamoin (CC BY-SA) 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla.

Tutustu käyttölupaan osoitteessa
creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0.

Euroopan unionin osarahoittama

Elinvoimakeskus

XAMK Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenia

Tiivistelmä

Helper-vapaaehtoistyön toimintamalli tarjoaa käytännönläheisen tavan tukea maahanmuuttaneita kohti työtä, koulutusta ja aktiivista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Mallissa vapaaehtoinen kulkee maahanmuuttaneen rinnalla ja tukee häntä yksilöllisten tavoitteiden saavuttamisessa, kuten suomen kielen oppimisessa sekä työelämään ja koulutukseen hakeutumisessa. Toiminnassa keskeisiä periaatteita ovat vapaaehtoisuus, arvostava ja yhdenvertainen kohtaaminen, kulttuurisensitiivisyys sekä selkeä suomen kieli.

Julkaisussa kuvataan Helper-tukisuhteen eteneminen tutustumisesta ja luottamuksen rakentamisesta tavoitteelliseen työskentelyyn ja tukisuhteen päättämiseen. Se tarjoaa vapaaehtoisille konkreettisia keinoja työnhaun ja koulutukseen hakeutumisen tukemiseen sekä tuettavan osaamisen, vahvuuksien ja tavoitteiden tunnistamiseen. Lisäksi julkaisussa käsitellään selkokieltä, vapaaehtoisten ja tuettavien erilaisia profiileja sekä vapaaehtoisten jaksamista ja toiminnan rajoja.

Toimintamalli on tarkoitettu järjestöjen, kuntien, seurakuntien ja muiden yhteisöjen käyttöön, ja sitä voidaan soveltaa paikallisiin tarpeisiin. Helper-toiminnalla pyritään täydentämään ammatillisia palveluja vapaaehtoisuuteen perustuvalla rinnalla kulkemisella sekä vahvistamaan maahanmuuttaneiden osallisuutta, työllistymisen ja kouluttautumisen mahdollisuuksia ja hyviä väestösuhteita.

Helper-toimintamalli on kehitetty Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenian toteuttamassa ja Euroopan sosiaalirahaston osarahoittamassa projektissa Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille vuosina 2024–2026.

Asiasanat: monikulttuurinen työ, vapaaehtoistyö, kotoutuminen, maahanmuuttaneet, osallisuus

Abstract

The Helper volunteer work model provides a practical way to support immigrants on their path towards employment, education and active participation in Finnish society. In this model, a volunteer helps an immigrant to achieve their individual goals, such as learning Finnish and applying for employment or education. The key principles are respectful and equal encounters, volunteering, cultural sensitivity and the use of clear Finnish.

The publication describes the progression of the Helper support relationship from getting acquainted and building trust to goal-oriented work and the conclusion of the support relationship. It provides volunteers with practical tools for supporting job seeking and applications to education, as well as for identifying the supported person's skills, strengths and goals. The publication also discusses plain language, different profiles of volunteers and supported persons, and volunteers' wellbeing and the boundaries of volunteer work.

The model is intended for use by organisations, municipalities, parishes and other communities, and can be adapted to local needs. Helper activities are designed to complement professional services by providing volunteer-based support and accompaniment, while strengthening immigrants' participation, opportunities for employment and education, and positive relations between population groups.

The Helper model was developed for the Helper – Sustainable Employment Pathways for Immigrants project, implemented by Juvenia, the Youth Research and Development Centre at South-Eastern Finland University of Applied Sciences, and co-funded by the European Social Fund during 2024–2026.

Keywords: multicultural work, volunteering, immigrants, integration, social inclusion

Tekijät

Henna Rämä, yhteisöpedagogi (AMK), yhteisöpedagogiopiskelija (YAMK), Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenia

Heidi Aska-Randelin, estenomi (AMK), opiskelija muotoilija (YAMK), Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenia

Sanna-Mari Pöyry, YTM, yhteisöpedagogi, muotoilija (YAMK), Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juvenia

Iris Damstén, YTM ja yhteisöpedagogi (AMK), koordinaattori, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri ry

Mirka Lähdeniemi, YTM, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, yhteisöpedagogikoulutus

Riikka Tuohimetsä, Kasvatustieteen maisteri (erityis- ja aineenopettaja), Selkokielen asiantuntija ja kouluttaja, Tmi Tuohimetsä

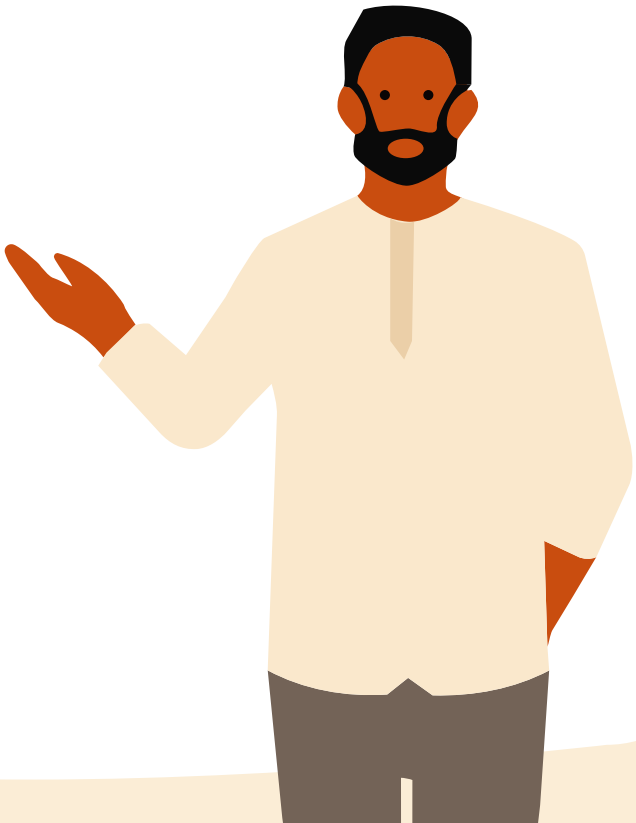

Sisällysluettelo

Käsitteet 8

Kiitos vapaaehtoiset! 9

1 Johdanto 11

2 Helper-vapaaehtoistyön toimintamalli 13

2.1 Helper-tukisuhteen viisi vaihetta 14

2.2 Mitä Helper-vapaaehtoinen tekee? 23

3 Kulttuurisensitiivistä kohtaamista Helper-vapaaehtoistyössä 25

4 Työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukeva työskentely 27

4.1 Helper-vapaaehtoinen tukee työnhaussa 27

4.2 Koulutukseen haun tukeminen 32

4.3 Arvostava kohtaaminen työn ja koulutushaun tukemisessa 33

5 Selkokieli auttaa ymmärtämään ja kotoutumaan 35

6 Erilaisia toimijoita Helper-vapaaehtoistyössä 37

6.1 Helper- vapaaehtoisten profiilit työn apuna 37

6.2 Erilaisia Helper-tuettavia 46

6.3 Erilaisille tuettaville ja vapaaehtoisille yhteisiä tavoitteita ja tehtäviä Helper-tukisuhteessa 55

7 Kokemuksia Helper-toimintamallin soveltamisesta 57

7.1 Kun ystävyys avaa ovia – Helper-toiminta Mannerheimin Lastensuojeluliiton vapaaehtoistyössä 57

7.2 Helper-toimintamalli Xamkin yhteisöpedagogiopiskelijoiden yksilöohjauksen opintojaksolla 60

8 Helperin keinoin hyviä väestösuhteita ja osallisuuden kokemuksia 62

Lähteet 63

Käsitteet

Helper-toimintamalli

Vapaaehtoisuuteen perustuva ja osallisuutta vahvistava toimintatapa, jossa vapaaehtoistyöntekijä tukee maahanmuuttaneen työhön tai koulutukseen hakua sekä suomen kielen oppimista ja vahvistaa tämän osallisuutta kulttuurisensitiivisesti ja yksilöllisesti. Tuki toteutetaan kuunnellen, kohderyhmälähtöisesti, yhdenvertaisesti ja aidosti kohdaten.

Helper-vapaaehtoinen

Henkilö, joka tukee maahanmuuttanutta työnhaussa, koulutukseen hakeutumisessa ja suomen kielen oppimisessa vapaaehtoisesti.

Tuettava

Maahanmuuttanut henkilö, joka tarvitsee tukea suomalaiseen työelämään ja yhteiskuntaan perehtymisessä, työhön tai koulutukseen haussa, ihmisiin tutustumisessa, osallistavaan toimintaan pääsemisessä tai suomen kielen oppimisessa.

Helper-suhde

Vapaaehtoisen ja tuettavan välinen luottamussuhde, jossa vapaaehtoinen tukee maahanmuuttanutta henkilöä koulutukseen tai työhön haussa sekä arjessa yksilön tarpeiden mukaisesti ja tuettavan suomen kielen taitoa vahvistaen.

Kulttuurisensitiivisyys

Kyky huomioida ja kunnioittaa eri kulttuuritaustoja, arvoja ja toimintatapoja sekä ymmärtää kulttuurin merkitys ihmisen tavassa toimia, ajatella ja tuntea.

Kiitos vapaaehtoiset!

Maahanmuuttaneiden työllistyminen ei synny yksittäisistä toimenpiteistä tai yhden toimijan työstä. Se rakentuu arkea kannattelevista kohtaamisista, luottamuksesta ja siitä, että eri tahot tunnistavat oman roolinsa osana yhteistä hyvää ja kokonaisuutta. Tulevaisuudessa työllistymisen edistäminen edellyttää yhä tiiviimpää yhteistyötä kuntien, järjestöjen, oppilaitosten, työnantajien ja kansalaistoimijoiden välillä.

Vapaaehtoistyössä on voimaa. Vapaaehtoisissa on valtavasti potentiaalia, osaamista ja kokemusta. Heillä on arvokasta tietoa työelämästä, kouluttautumisesta ja monenlaisista työelämälähtöisistä taidoista. Juuri näitä taitoja tarvitaan silloin, kun toimitaan ikään kuin oppaana yhteisellä tutkimusmatkalla suomalaiseen työelämään, työkulttuuriin ja opiskeluun. Samalla avautuvat myös ne yhteisöt, joissa opimme opiskelutaitoja, työn tekemistä ja yhdessä olemista: arjen tutut paikat, joissa koemme kuuluvamme yhteiskuntaan.

Helper-toimintamallissa vapaaehtoinen ei korvaa ammattilaisten ja viranomaisten tekemää ohjausta vaan kulkee rinnalla ja täydentää sitä inhimillisellä tuella. Vapaaehtoinen voi auttaa sanoittamaan osaamista ja hahmottamaan vaihtoehtoja sekä rohkaista ottamaan askelia eteenpäin. Tämänkaltaisessa kohtaamisessa syntyy tilaa luottamukselle ja oivalluksille – ja erityisesti uskallukselle yrittää uudelleen.

Kansainvälisissä osaajissa on valtava voimavara suomalaiselle työelämälle. Työelämämme kaipaa osaamista, motivaatiota, näkökulmia ja kielitaitoa, joita maahanmuuttaneet henkilöt voivat tarjota. Jokainen ihminen on ansainnut paikkansa yhteiskunnassa – mahdollisuuden rakentaa itselleen hyvää elämää ja olla osaltaan mukana rakentamassa yhteistä hyvää Suomeen ja omille asuinpaikkakunnilleen.

Tulevaisuuden työllistymisen tuki rakentuu verkostomaisesti. Se syntyy yhdessä tekemisestä, osaamisen jakamisesta ja avoimuudesta. Helper-toimintamalli kutsuu mukaan olemaan avoin ja vastaanottavainen. Vapaaehtoistyö voidaan nähdä osana laajempaa kokonaisuutta, jossa jokaisella on annettavaa ja jokaisen panos merkitsee. Näin rakennetaan yhteiskuntaa, jossa kuuluminen, osallisuus ja työelämä kulkevat käsi kädessä. Kiitos vapaaehtoisille, jotka kantavat kortensa kekoon kukin omalla tavallaan. Viva talkoohenki ja toisista välittäminen!

Talkoohenkeä heräteltiin myös tämän julkaisun kirjoittajajoukon kesken. Lämmin kiitos julkaisun kirjoittamiseen osallistuneille: Iris Damsténille, Mirka Lähdeniemelle ja Riikka-Liisa Tuohimetsälle. Kiitos Katri Schadewitcille arvokkaista sisältökommenteista vertaisarvioinnissa. Kiitos kaikki te yhteisöpedagogi- ja sosionomiopiskelijat, vapaaehtoiset ja vapaaehtoistyötä koordinoivat tahot, jotka osallistuitte Helper-koulutuksiin. Ilman osallistumistanne tämä julkaisu ei olisi syntynyt.

Mikkelissä 27.4.2026

Heidi Aska-Randelin

1 Johdanto

Suomalaisen työnhaun, koulutukseen hakeutumisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen käytännöt eivät ole tuttuja kaikille maahanmuuttaneille. Kansainväliset osaajat tarvitsevat paljon yksilöllistä työnhaun tukea ja rinnalla kulkemista, jotta suomalainen työnhakukulttuuri, koulutusjärjestelmä ja aktiivisen arjen mahdollisuudet alkavat vähitellen tulla tutuiksi.

Maahanmuuttaneiden työllistymistä edistäviä keinoja tunnetaan useita, ja ne täydentävät toisiaan. Yksi tärkeimmistä työllistymisen ja kotoutumisen edistäjistä on suomen kielen osaamisen vahvistaminen koulutuksen ja nonformaalin oppimisen keinoin. Kielitaito koetaan tarpeelliseksi kotoutumisen alkuvaiheessa, mutta koulutus voi olla vaikeasti saavutettavaa. Työpaikoilla tarjottava mentorointi ja perehdyttäminen edistävät maahanmuuttaneiden siirtymistä työelämään. Kaikkien neuvontapalveluiden tarjoaminen yhdestä paikasta tukee yhteiskunnan ja kulttuurin pelisääntöjen tutuksi tulemista nopeammin.

Keinoja edistää maahanmuuttaneiden työllistymistä:

1. Kotoutumisen alkuvaiheeseen panostaminen
2. Maahanmuuttaneiden työelämään siirtymisen nopeuttaminen
3. Yhteiskunnan ja kulttuurin pelisääntöihin tutustuminen heti maahan tultaessa
4. Koulutus, erityisesti kielikoulutus
5. Laadukkaat työvoimapalvelut
6. Kaikki maahanmuuttaneiden neuvontapalvelut samasta paikasta.

Vuoden 2025 alussa astuivat voimaan TE- ja KOTO-uudistukset. Uudistusten myötä vastuu kotoutumis- ja työllisyyspalveluiden toteuttamisesta siirtyi kunnille, minkä myötä maahanmuuttaneille tarjottaviin palveluihin tuli rakenteellisia muutoksia. Kotouttamislaki (Laki kotoutumisen edistämisestä, 681/2023) ohjaa maahanmuuttaneiden kohtaamista ja integrointia osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutumislailla pyritään vahvistamaan maahanmuuttaneiden työllisyyttä, työllistymisvalmiuksia, suomen tai ruotsin kielen taitoa ja osallisuutta.

Halutaan edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien välillä. Työllisyyspalvelut halutaan järjestää niin, että ne tukevat kuntien ja alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä, lisäävät työllistymistä ja hyödyntävät kuntaekosysteemin monia mahdollisuuksia. Ihanteellisessa tapauksessa työllistyminen tehostuu, kun työllisyyspalvelut, kunnan koulutuspalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. (Työmarkkinatori s. a.)

Tämä teos esittelee Helper-vapaaehtoistyön toimintamallin, joka on kehitetty maahanmuuttaneiden työhön ja koulutukseen hakeutumisen edistämiseksi. Teos tarjoaa käytännönläheisiä työkaluja tuen toteuttamiseen. Mallia voidaan muokata paikallisiin tarpeisiin ja kullekin organisaatiolle sopivaksi. Julkaisun tavoitteena on kannustaa eri organisaatioita ottamaan käyttöön uudenlainen vapaaehtoistyön muoto, jossa maahanmuuttaneet saavat yksilöllistä tukea koulutukseen ja työhön hakeutumiseen, suomen kielen oppimiseen sekä osallisuuden vahvistumiseen. Toimintamalli on kehitetty osana ESR-osarahoitteista projektia Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille.

Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämisyksikkö Juveniassa toteutettiin vuosina 2024–26 Euroopan Sosiaalirahaston osarahoittama projekti Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille. Hankkeen tavoitteina oli vahvistaa maahanmuuttaneiden työllistymismahdollisuuksia muun muassa toteuttamalla työpajoja, yksilöohjausta ja koulutuksia sekä järjestämällä yritysvierailuja. Niissä maahanmuuttaneet oppivat työelämä- ja työnhakutaitoja. Lisäksi hankkeessa kehitettiin Helper-vapaaehtoistyön toimintamalli.

Julkaisussa on hyödynnetty syksyllä 2025 toteutetun Helper-vapaaehtoistyön koulutuksen työkirjamateriaalia. Työkirjaa täyttivät Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi- ja sosionomiopiskelijat. Työkirjan sisällöt liittyivät Helper-vapaaehtoistoiminnan vaiheisiin.

2 Helper-vapaaehtoistyön toimintamalli

Helper-vapaaehtoistyö on toimintamalli, jossa vapaaehtoinen tukihenkilö auttaa maahanmuuttanutta kohti tämän asettamia tavoitteita, kuten työllistymistä, koulutuspaikan saamista tai suomen kielen oppimista. Toimintamallin voi ottaa käyttöönsä mikä tahansa järjestö, kunta, seurakunta tai muu aiheesta kiinnostunut yhteisö. Helper-vapaaehtoistyön toimintamallin avulla voidaan edistää hyviä väestösuhteita. Malli korostaa kulttuurisensitiivisyyttä kohtaamisissa ja huomioi monikulttuurisen työnhaun erityispiirteet. Helper-tukisuhteeseen ryhtyminen on aina vapaaehtoista kaikille osapuolille. Vapaaehtoisen antama tuki maahanmuuttaneelle voi olla esimerkiksi työ- ja koulutuspaikkojen etsimistä yhdessä, ansioluettelon ja työhakemuksen laatimisessa avustamista, työhaastatteluun valmistautumista sekä suomalaisiin työnhaun asiakirjoihin ja käytäntöihin tutustumista tuettavan tahdissa ja hänen tavallaan.

Helper-vapaaehtoinen auttaa maahanmuuttanutta tunnistamaan työllistymistä edistäviä toimia ja kannustaa niihin. Hän saattelee tuettavaa osallistumaan kodin ulkopuolisiin aktiviteetteihin, kuten harrastuksiin ja vapaaehtoistyöhön, jotta arkeen syntyy uusia verkostoja ja mielekästä tekemistä. Tukisuhteen alussa vapaaehtoinen tutustuu tuettavan toiveisiin, vahvuuksiin ja osaamiseen, ja tuki muotoillaan näiden pohjalta. Tuettavalle annetaan palvelulupaus: hän saa vapaaehtoisen, joka tuntee työnhaun ja opiskelun perusasiat ja auttaa selkeällä suomen kielellä. Vapaaehtoinen tukee etenemistä kohti tuettavan omia tavoitteita, ja tapaamisten jälkeen tuettavalla on toiveikkaampi olo. Helper-vapaaehtoistyö vahvistaa sekä tuettavan että vapaaehtoisen osallisuuden kokemusta. Tukisuhde koostuu viidestä toisiinsa limittyvästä vaiheesta, joita kuvataan tarkemmin seuraavaksi.

2.1 Helper-tukisuhteen viisi vaihetta

Helper-tukisuhteen eri vaiheiden hahmottaminen auttaa sovittamaan yksittäisten tapaamisten tavoitteet tukisuhteessa ajankohtaisiin teemoihin. Tukisuhteesta voidaan jäsentää viisi vaihetta, joista jokaiseen voi kuulua useita tapaamisia. Vaiheet ovat

1. tutustuminen,
2. luottamuksen rakentaminen,
3. yksilöllisten työllistymisvalmiuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen sekä tuettavan tavoitteiden asettaminen,
4. työllistymistä ja koulutukseen hakua ja suomen kielen oppimista tukeva työskentely ja
5. katse tulevaisuuteen, kun tuettava on saavuttanut asettamansa tavoitteet, esimerkiksi työllistynyt tai päässyt opiskelemaan.

Vaiheet on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Helper-tukisuhteen vaiheet.

Aito ja ystävällinen kohtaaminen, turvallisen ja rennon keskusteluilmapiirin luominen sekä selkeän suomen kielen käyttö ovat tärkeitä tukisuhteen kaikissa vaiheissa. Selkeän suomen kielen tueksi voi käyttää apuvälineitä, kuten kielenkääntämiseen tarkoitettuja mobiilisovelluksia, kuvakortteja, pikapiirroksia ja kulttuurisensitiivistä elekieltä. Vapaaehtoinen voi käyttää selkokieltä sitä osatessaan. Myös sanattomalla viestinnällä voidaan tuottaa arvostetuksi ja kuulluksi tulemisen kokemuksia.

Vapaaehtoinen toimii eettisesti ja kulttuurisensitiivisesti, kannustaa tuettavaa ja tekee näkyväksi tämän vahvuuksia. Toivo asioiden järjestymisestä syntyy ja säilyy, kun tuettavan pienet onnistumiset nostetaan esiin ja häntä kehutaan sekä autetaan sanoittamaan aiemmin huomaamatta jäänyttä osaamista ja myönteisiä ominaisuuksia.

Tutustuminen

Tukisuhteen ensimmäisissä tapaamisissa pääpaino on tutustumisessa: esittäydytään ja käydään kevyttä keskustelua neutraaleista aiheista. Neutraaleja aiheita ovat esimerkiksi sää, arki ja rutiinit, asuinympäristö, liikkuminen ja paikat.

Vapaaehtoinen osoittaa kiinnostusta ja läsnäoloaan, kuuntelee rauhassa ja etenee kiireettömästi. Tätä voi viestiä katsekontaktilla sekä myönteisellä elekielellä, kuten hymyllä ja rauhallisen lempeällä katseella. Vapaaehtoisen kannattaa kertoa jotain itsestään luottamuksen herättämiseksi.

Tutustumisen aikana kartoitetaan tuettavan tilanne ja etsitään yhteneväisyyksiä vapaaehtoisen ja tuettavan välillä yhteyden luomiseksi. Vapaaehtoinen voi arvioida tuettavan suomen kielen taitoa.

Vapaaehtoinen kertoo tukisuhteen tarkoituksen antaen esimerkkejä. Tukisuhteen tarkoitus on tukea maahanmuuttanutta löytämään itselleen merkityksellistä osallisuutta yhteiskunnassa ja lähiyhteisöissä, esimerkiksi auttamalla työhön ja koulutukseen haussa tai vapaaehtoistyön löytämisessä ja suomen kielen oppimisessa. Tuettavalle on hyvä kuvata vapaaehtoisen roolia ja muistuttaa, että toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista.

Vinkkejä tutustumisvaiheen keskustelunavauksiin:

- **Kertoisitko itsestäsi?**
- **Miten sinun päiväsi on mennyt?**
- **Kuinka kauan olet ollut Suomessa?**
- **Mitä teit ennen kuin tulit Suomeen?**
- **Kenen kanssa vietät aikaasi?**
- **Millä tulit tähän tapaamiseen?**
- **Mitä teet tavallisesti päivisin?**
- **Miten voisin auttaa tänään?**

Tutustumisvaiheessa kriittistä onnistumisen kannalta on toimivan kommunikaatiotavan löytäminen. Käytännön ratkaisuja kommunikaation sujuvoittamiseksi ovat kielenkääntämiseen tarkoitetut sovellukset, pikapiirrokset ja kuvakortit. Esimerkiksi Papunetissä on valmiita kuvamateriaaleja ja kuvakommunikaatioon hyödynnettävä työkalu.

Katso Papunetin materiaalit ja työkalut

- Papunetin kuvamateriaalit
- Papunetin kuvapankki
- Papunetin kuvatyökalu

Vapaaehtoinen varmistaa säännöllisesti, että tuettava on ymmärtänyt hänen viestinsä, ja tarvittaessa toistaa sen. Kannustaminen ja tuettavan vahvuuksien esiin tuominen ovat tärkeitä yhteistyön käynnistymiselle.

Tuettavaa kannattaa kuunnella aktiivisesti ja esittää jatkokysymyksiä hänen kertomastaan. Samalla vahvistetaan luottamusta, jonka rakentuminen on tukisuhteen seuraava vaihe.

Luottamuksen rakentaminen

Luottamusta rakennetaan koko tukisuhteen ajan, mutta Helper-suhteen alussa huomio kannattaa keskittää riittävän pitkään ainoastaan siihen. Suomessa on totuttu hoitamaan asioita tehokkaasti. Siitä voi tulla kompastuskivi, jos tuettava on toisenlaisesta kulttuurista, jossa asioiden valmiiksi saamista tärkeämpää on tutustua henkilökohtaisesti ja rakentaa luottamusta suhteen alkuvaiheessa. Siksi myös Helper-tukisuhteen vaiheisiin on haluttu erikseen nostaa esille riittävän rauhallinen tutustuminen ja luottamuksen rakentaminen. Luottamus mahdollistaa myöhemmän työskentelyn.

Tässä vaiheessa tavoitteena on, että tuettava kokee tulevansa aidosti kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi. Vapaaehtoinen kohtaa hänet ennakkoluulottomasti, kärsivällisesti ja osoittaen kiinnostusta. Rauhallinen ja selkeä vuorovaikutus sekä tuettavan tahdissa eteneminen auttavat onnistumaan.

Luottamusta vahvistetaan kehonkielellä: hymy ja lämmin katse kertovat ystävällisyydestä kaikissa kulttuureissa. Tuettavalle annetaan riittävästi tilaa ja aikaa vastata kysymyksiin ja löytää oikeat sanat. Mitään sellaista ei tarvitse kertoa, mitä ei halua.

Vuorovaikutuksen haasteita kannattaa ennakoida. Haasteita voi muodostua kielimuurista tai erilaisista käsityksistä liittyen aikaan, auktoriteetteihin, yksityisyyteen sekä sukupuoli- tai muihin kulttuurisiin rooleihin ja normeihin. Ennakoinnin avulla vapaaehtoinen voi valmistautua kohtaamisiin ja löytää etukäteen ratkaisuja vuorovaikutuksen haasteisiin.

Luottamusta rakennettaessa voi kerrata, että vapaaehtoistyö on luottamuksellista ja että vapaaehtoinen on:

- vaitiolovelvollinen,
- halukas auttamaan ja tekemään parhaansa tuettavan asioiden edistämiseksi,
- ei tiedä kaikkea, mutta auttaa selvittämään asioita,
- tuettavan käytettävissä ja
- halukas työskentelemään tuettavan hyväksi tehden parhaansa.

Johdonmukaisuus ja pienet teot rakentavat luottamusta. Pieniä tekoja ovat esimerkiksi lupausten pitäminen, toiminnan läpinäkyvyys, lempeys, katsekontakti ja se, että vapaaehtoinen kohtaa yksilöllisesti ihmisen eikä ainoastaan hänen kulttuuritaustaansa. Vapaaehtoisen on hyvä tunnistaa ennakkoluulonsa sekä tuettavan riippuvuus saamastaan avusta ja tuesta uudessa asuinmaassa.

Tuettavan vahvuuksia voi sanoittaa esimerkiksi näin:

- Huomaan, että tulet tapaamisiin aina ajoissa. Olet täsmällinen ja sitä arvostetaan Suomessa.
- Sinulla on hyvä koulutustausta.
- Sinulla on paljon arvokasta työkokemusta.
- Huomaan, että olet aina iloinen ja ystävällinen tavatessamme. Ne ovat sinun vahvuuksiasi.
- Osaat toimia taitavasti tietokoneiden / kielen kääntämiseen tarkoitettujen sovellusten kanssa. Sinulla on hyviä IT-taitoja.
- Huomaan, että olet huumorintajuinen / luotettava / joustava aikataulujen muuttuessa / luova. Ne ovat sinun vahvuuksiasi.
- Sinussa on herkkyyttä ja empatiakykyä. Se on vahvuutesi.
- Huomaan, että sinulla on hyvät sosiaaliset taidot.
- Huomaan, että hahmotat hyvin isoja kokonaisuuksia.
- Oletpa sinä tarkka. Se on hyvä ominaisuus.

Vapaaehtoisen sanoittamat vahvuudet tuettavasta ovat tärkeä osa ohjausta. Samalla vahvistetaan tuettavan omia valmiuksia sanoittaa ja havaita omia vahvuuksiaan itse.

Katteettomia lupauksia vältetään. Myös epäselvyys siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu, voi murtaa luottamusta. Tukisuhteen etenemistä sanoitetaan ääneen, ja viestiä voidaan tukea piirtämällä tukisuhteen, työllistymisen tai koulutukseen haun vaiheita janalle.

Tutustumisen ja luottamuksen rakentamisen jälkeen edetään tunnistamaan tuettavan yksilöllisiä valmiuksia ja tuen tarpeita, jotka liittyvät työllistymiseen ja koulutukseen hakemiseen. Samalla asetetaan tulevaisuuden tavoitteita.

Valmiuksien ja ohjaustarpeiden tunnistaminen sekä tavoitteiden asettaminen

Yksilöllisten työllistymisvalmiuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen on tärkeää, jotta työhön ja koulutukseen hakeutuminen kohtaa tuettavan todellisten kykyjen, valmiuksien ja tarpeiden kanssa. Vapaaehtoinen kartoittaa tietoa tuettavan taustasta, osaamisesta, kiinnostuksista sekä koulutus- ja työtoiveista. Tässä vaiheessa keskustellaan myös tuettavan tavoitteista. Mihin pyritään yhdessä?

Tavoitteet liittyvät usein suomen kielen taidon vahvistumiseen, koulutus-, työ- tai työharjoittelupaikan saamiseen, uudelleen kouluttautumiseen tai kodin ulkopuolisten yhteisöjen toimintaan osallistumiseen, suomalaisten ystävien löytämiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan. Harrastuksista ja mielenkiinnon kohteista keskusteleminen auttaa tunnistamaan vapaa-ajalla syntyneitä taitoja ja sosiaalisia verkostoja.

Tässä vaiheessa onnistumisen kannalta keskeistä on aktiivinen ja tarkka kuunteleminen. Tarpeita ja toiveita työskentelylle voi kysyä suoraan tuettavalta. Kartoitusta kannattaa käydä usealla tapaamisella. Kun luottamus on rakentunut aiemmilla tapaamisilla, voi tuettava kertoa tässä vaiheessa myös osaamisen puutteistaan ja erilaisista haasteista.

Työskentely etenee tuettavan tavoitteiden mukaan pienin askelin niin, että tuettavan toimijuus säilyy ja vahvistuu. Vapaaehtoinen ei tee tuettavan puolesta asioita, joita tämä pystyy itsekin tekemään.

On tärkeää tunnistaa ja hyödyntää tuettavan vahvuuksia ja edetä niiden varassa. Kun tunnistetaan yksilölliset valmiudet ja taidot, voidaan suunnitella etenemistä konkreettisemmin. Jos esimerkiksi kielitaito on hyvin heikko, seuraava tavoite voi olla suomen kielen kurssi tai itsenäinen opiskelu.

Vapaaehtoiselle voi olla hyötyä seuraavien kysymysten pohtimisesta:

- Mitä tuettava jo osaa?
- Millainen suomen kielen taito tuettavalla on?
- Millaista koulutusta hänellä on?
- Mitä vahvuuksia tuettavalla on?
- Millaiset digitaidot tuettavalla on?
- Mitä tuettava voisi oppia seuraavaksi?
- Mitä realistisia mahdollisuuksia tuettavalla on edetä suomalaiseen työelämään ja aktiiviseen arkeen?

On tärkeää käyttää riittävästi aikaa tuen tarpeiden ja työllistymis- ja koulutusvalmiuksien arviointiin. Arvioinnissa vapaaehtoinen ei oleta mitään vaan kysyy asioita tuettavalta itseltään kunnioittaen hänen itsemääräämisoikeuttaan. Vapaaehtoinen ei ohjaa, vaan hän auttaa tuettavaa kohti tämän itse asettamia tavoitteita.

Keskusteluissa voi hyödyntää seuraavia kysymyksiä:

- Mihin toivot apua?
- Onko sinulla sähköpostia?
- Osaatko käyttää tietokonetta?
- Mitä toivot tulevaisuudelta?
- Mitä tavoitteita sinulla on lähivuosien suhteen?
- Missä olet hyvä?
- Miten ystäväsi kuvailisivat sinua?
- Millaista osaamista sinulla on?
- Millainen olet muiden seurassa?
- Millainen koulutus sinulla on?
- Millaista työtä olet tehnyt aiemmin?
- Mitä työtä haluaisit tehdä Suomessa?

Kolmannen vaiheen jälkeen siirrytään työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukevaan työskentelyyn.

Työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukeva työskentely

Suurin osa Helper-tukisuhdetta on työllistymistä ja koulutukseen pääsyä tukevaa työskentelyä. Niitä kuvataan tarkemmin luvussa 4.

Katse tulevaisuuteen: tukisuhteen päättäminen

Viimeinen vaihe, katse tulevaisuuteen, tarkoittaa Helper-suhteen lopettamista. Se tehdään hallitusti ja niin, ettei tuetulle jää hylätty olo tai ettei hän tiedä, mistä saisi jatkossa apua työnhakuun tai koulutukseen hakeutumiseen ja suomen kielen oppimiseen.

Kuva 2. Katse tulevaisuuteen – kun tukisuhteessa asetetut tavoitteet on saavutettu

Tähän vaiheeseen siirrytään, kun tavoitteet ja tarvittavat asiakirjat tai verkkolomakkeeton saatu valmiiksi ja tuettava kykenee etenemään yksin. Viimeiseen vaiheeseen siirrytään myös silloin, kun tuettava saavuttaa tavoitteensa.

Vapaaehtoinen ei kiirehdi päättämään suhdetta, mutta kannustaa itsenäiseen työskentelyyn ja vahvistaa tuettavan pärjäämisen tunnetta. Keskeinen merkki Helper-suhteen päättämisen tarpeesta on tuettavan itsenäistyminen: hän kokee saaneensa riittävästi apua ja pystyy toimimaan itsenäisesti osallisuutensa vahvistamiseksi ja työllistyäkseen tai hakeutuakseen koulutukseen Suomessa.

Tukisuhteen loppupuolella keskustelua kannattaa viedä tulevaisuuden mahdollisuuksien suuntaan ja auttaa selkeiden ja tavoitteellisten suunnitelmien tekemisessä. Tuettavalle olisi hyvä syntyä selkeä, toiveikas ja realistinen käsitys tulevaisuudestaan Suomessa: mitä hän haluaa ja voi tehdä, miksi, miten ja milloin, ja mitkä ovat seuraavat askeleet kohti tavoitteita. Tämän tueksi käydään yhdessä läpi, mitä on saatu aikaan, ja nimetään tuettavan vahvuuksia sekä onnistumisia. Tässä vaiheessa pääpaino on tuettavan itseluottamuksen, toimijuuden ja tulevaisuudenuskon vahvistamisessa.

Vapaaehtoinen voi käyttää tulevaisuuden suunnittelun menetelmänä esimerkiksi tulevaisuuden muistelua (Sitra 2026).

Lue lisää tulevaisuuden muistelu -menetelmästä

Tutustu menetelmään Sitra.fi-sivustolla

2.2 Mitä Helper-vapaaehtoinen tekee?

Helper-toiminnalla pyritään luomaan kestäviä polkuja työllistymiseen ja koulutukseen maahanmuuttaneille ja tuetaan kotoutumista ja osallisuutta. Vapaaehtoisen tuki tuettavalle on helposti omaksuttavaa ja vapaaehtoisen elämänkokemukseen ja olemassa olevaan osaamiseen pohjautuvaa.

Kuva 3. Vapaaehtoinen kohtaa tuettavan ja kertoo toiminnan tarkoituksesta.

Helper-toiminnan voi liittää osaksi muuta vapaaehtoistoimintaa tai käynnistää itsenäisenä vapaaehtoistyön muotona. Vapaaehtoinen saa tukea ja voi osallistua toimintaan sen verran kuin haluaa. Vapaaehtoinen voi olla kiinnostunut auttamistyöstä, monikulttuurisuudesta ja kansainvälisyydestä ja haluaa lisätä niihin liittyvää toimintaa arkeensa.

Helper-toiminta rakentuu viiden peruspilarin varaan:

1. Osallisuuden vahvistaminen.
2. Arvostava ja kunnioittava kohtaaminen; vapaaehtoinen on ihminen ihmiselle.
3. Käytetään selkeää suomen kieltä vahvistaen tuettavan suomen kielen taitoa.
4. Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys.
5. Monikulttuurisuus on innostava osa arkeamme.

Kysymyksiä ja lauseita, joita vapaaehtoinen voi käyttää vuorovaikutuksessa tuettavan kanssa:

- Mitkä asiat ovat menneet mielestäsi eteenpäin tapaamistemme aikana?
- Mitä sinä olet oppinut itsestäsi työskentelymme aikana?
- Haluaisitko lisätietoa jostain, mistä emme ole puhuneet?
- Mikä tuntuu nyt helpommalta kuin aloittaessamme yhteistyön?
- Mikä olisi sinulle seuraava teko, joka veisi sinua kohti tavoitteitasi ja jonka voisit toteuttaa tällä viikolla?
- Ketkä ystäväsi tai perheenjäsenesi voivat tukea sinua tavoitteidesi saavuttamisessa tästä eteenpäin? Miten ja milloin kertoisit heille tavoitteistasi? Ketkä muut sinua voivat tukea jatkossa?
- Haluatko, että etsimme yhdessä sinulle sopivat palvelut tai yhteystiedot jatkoa varten?
- Mitä sinä toivot seuraavilta kuukausilta?
- Mikä on sinulle merkki siitä, että olet menossa oikeaan suuntaan?
- Minä uskon sinuun.
- Minusta on hienoa, että olet ottanut näitä askeleita, vaikka se ei aina ole ollut helppoa.
- Työllistyminen on joskus monimutkaista. Se ei tarkoita, että olisit epäonnistunut. Työn saanti Suomessa on monesti vaikeaa myös suomalaisille.
- Miten voisit kannustaa itse itseäsi?

Viimeisessä vaiheessa varmistetaan, että yhdessä tehdyt materiaalit, kuten ansioluettelo ja työhakemukset, ovat löydettävissä ja että tuettava osaa hakea työ- tai koulupaikkaa. Tuettavalle kerrotaan, mistä saa apua jatkossa ja voiko vapaaehtoiseen tai hänen edustamaansa organisaatioon ottaa uudelleen yhteyttä. Tuettavalle ei koskaan pitäisi jäädä hylätty olo tukisuhteen päättymisen jälkeen. Vapaaehtoinen voi ehdottaa rentoa päätöshetkeä, jossa hän kannustaa tuettavaa kohti tämän toivomaa tulevaisuutta ja jossa voidaan juhlistaa tähänastista etenemistä kohti tavoitteita.

3 Kulttuurisensitiivistä kohtaamista Helper-vapaaehtoistyössä

Maahanmuuttaneet tarvitsevat tukea ja rinnalla kulkemista avointen työpaikkojen löytämiseen, työnhaun asiakirjojen laatimiseen ja koulutusjärjestelmän hahmottamiseen sekä koulutukseen hakeutumiseen. Helper-vapaaehtoistyössä on hyvä tietää, mitkä seikat tukevat maahanmuuttaneiden työllistymistä.

Moni maahanmuuttanut ei tunne suomalaisia työnhaun tapoja, kanavia eikä sääntöjä. Helper-tukisuhteessa kunnioitetaan tuettavan tarpeita sekä itsemääräämisoikeutta toimien kulttuurisensitiivisesti. Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan tässä vapaaehtoisen halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää sekä kunnioittaa eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä ja heidän maailmankuviaan. Se ilmenee vuorovaikutuksena, jossa huomioidaan sanallisen ja sanattoman viestinnän merkitys sekä ihmisten oikeus ilmaista kulttuurista taustaansa ja tulla kohdatuksi yksilöinä. Kulttuurisensitiivisyys edellyttää kulttuuristen oletusten ja toimintatapojen tiedostamista, reflektointia sekä valmiutta joustaa tuettavan tarpeiden mukaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024.)

Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa elämäänsä ja lähiyhteisöjensä toimintaan. Työ ja vapaaehtoistyö ovat keinoja kokea osallisuutta. Yhdenvertaisuus tarkoittaa tässä yhteydessä, että kaikki kohdataan tasavertaisesti riippumatta taustasta, kielestä tai asemasta. Jokainen kohtaaminen on tilaisuus kuunnella, ymmärtää ja rakentaa luottamusta. Kohtaamiselle on oikea aika ja turvallinen paikka.

Vuorovaikutus Helper-toiminnassa on avointa, kunnioittavaa ja tuettavan tarpeita huomioivaa. Näiden periaatteiden avulla luodaan turvallinen ja kannustava ympäristö, jossa maahanmuuttanut voi vahvistaa työnhakutaitojaan ja löytää paikkansa työelämässä.

Kuva 4. Kulttuurisensitiivinen kohtaaminen kuuluu Helper-vapaaehtoistyöhön.

Helper-toiminnassa toteutuvat seuraavat periaatteet:

1. Vapaaehtoinen tukee sensitiivisesti maahanmuuttanutta osallisuuteen: verkostoituminen, työhön tai koulutukseen hakeminen, mielekkään vapaa-ajan rakentuminen.
2. Toiminta vastaa tuettavan tarpeisiin ja on hänen tavoitteisiinsa pyrkivää, itsemääräämisoikeutta kunnioittavaa ja tuettavan koko elämäntilanteen huomioivaa.
3. Toiminnassa pyritään käyttämään selkeää suomen kieltä tiedon saavutettavuuden edistämiseksi ja vahvistetaan tuettavan suomen kielen taitoa.
4. Vuorovaikutus on yhdenvertaista.
5. Toimintaan osallistuminen on molemmille osapuolille vapaaehtoista.
6. Maahanmuuttanut lähtee tukitapaamisesta voimaantuneena ja toiveikkaampana.

4 Työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista tukeva työskentely

Helper-vapaaehtoinen sanoittaa tuettavalle tapoja ja käytänteitä, joita työhön ja koulutukseen hakuun liittyy. Kyseessä on keskeinen vaihe, jonka aikana tuettavan kouluttautumis- ja työllistymisvalmiudet paranevat prosessinomaisesti. Suomalaiseen kulttuuriin liittyviä asioita käsitellään toistaen ja rauhalliseen tahtiin.

4.1 Helper-vapaaehtoinen tukee työnhaussa

Helper-vapaaehtoinen toimii suomalaisen työelämän ja työnhaun kulttuuritulkkina ja voi sanoittaa työnhaun vaiheita tuettavalle.

Työnhaun vaiheita ovat esimerkiksi:

- Oman osaamisen sanoittaminen,
- avointen työpaikkojen etsiminen,
- kiinnostaviin yrityksiin tutustuminen,
- ansioluettelon laatiminen,
- työhakemuskirjeen laatiminen avoimeen työpaikkaan, avoimen työhakemuksen tekeminen tai videotyöhakemuksen tekeminen,
- lisätietojen kysyminen työnantajalta,
- hakemusten lähettäminen,
- työhaastattelu ja siihen valmistautuminen ja
- kirjallisen työsopimuksen laatiminen.

Työnhaun vaiheet selitetään selkeästi, ja tuettavalle tarjotaan mahdollisuuksia esittää kysymyksiä. Tätä voi tehdä useammalla tapaamiskerralla. Jokaisen vaiheen läpikäyminen vaatii riittävästi aikaa, yhdessä tekemistä sekä harjoittelua. On hyvä tarkistaa säännöllisesti, että tuettava on ymmärtänyt esitetyn tiedon. Vapaaehtoinen muistuttaa, että tuettavalla on mahdollisuus kysyä. Tämä sujuvoittaa vuorovaikutusta ja ehkäisee väärinymmärryksiä.

Työnhaun tukemisessa olennaista on kokonaisvaltaisuus ja yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Välillä voi olla helppo verrata itseään muihin, jotka ovat jo työllistyneet. Oma polku kohti työelämää voi olla erilainen. Tämä on hyvä muistaa myös silloin, kun työelämän ovet eivät heti avaudu. Tällöin tuettavaa kannustetaan hankkimaan lisäosaamista ja kehittämään taitojaan. Näissä tilanteissa Helper-vapaaehtoisen henkinen tuki ja kannustus voivat olla erityisen tärkeitä ja motivoivia.

Kuva 5. Jokaisen polku suomalaiseen työelämään on erilainen ja sisältää monia askelia.

Helper-vapaaehtoinen voi selittää, mitkä asiat edistävät työnsaantia. Tuettavalle voi olla yllätyksellistä, ettei vakituista ja kokoaikaista työpaikkaa saa heti. Työllistymiseen voi olla pitkä matka, mutta jokainen askel merkitsee. Askelien havainnollistaminen tuottaa eteenpäin menemisen tunnetta, mikä auttaa tuettavaa säilyttämään motivaation työnhakemiseen.

Työnhakuun kuuluu keskeisesti oman osaamisen sanoittaminen. Kun omaa osaamista osaa sanoittaa, on helpompi laatia työnhaun asiakirjoja ja perustella työnantajille, miksi juuri itse olisi hyvä valinta työtehtävään. Työnhaku ei ole yksipuolista, vaan siinä voi olla useita osapuolia, kuten työnhakija, työnantaja, rekrytointiyritys, työllisyyspalvelut tai esimerkiksi työnhaun vapaaehtoinen tukija. Se, että tuettava voi tunnistaa kaikki osapuolet, vaatii tukea suomalaisia tapoja tuntevalta Helper-vapaaehtoiselta. Hänen kanssaan voi pohtia työllistymistä eri osapuolten näkökulmista.

Työnhaun osapuolten näkökulmat

Työnhaussa on työtä hakeva ja rekrytoiva osapuoli. Tilannetta kannattaa tarkastella molempien näkökulmasta:

- Mitä työnhakija haluaa kertoa ja kuinka se kannattaa tuoda esiin?
- Millaisia valmiuksia hänen tarvitsee harjoitella?
- Entä mitä rekrytoija haluaa kuulla?
- Kuinka hänen kiinnostuksensa saadaan heräämään?

Oman osaamisen sanoittamisessa voidaan hyödyntää selkomukautettuja ja suomen kielen eri taitotasoille suunniteltuja sanoituspohjia, joihin löytyy linkit Helper-hankkeen verkkosivuilta kohdassa työnhaun materiaalit.

Työnhaun tukimateriaalit

⇨ **Selkomukautetut osaamisen sanoituspohjat**

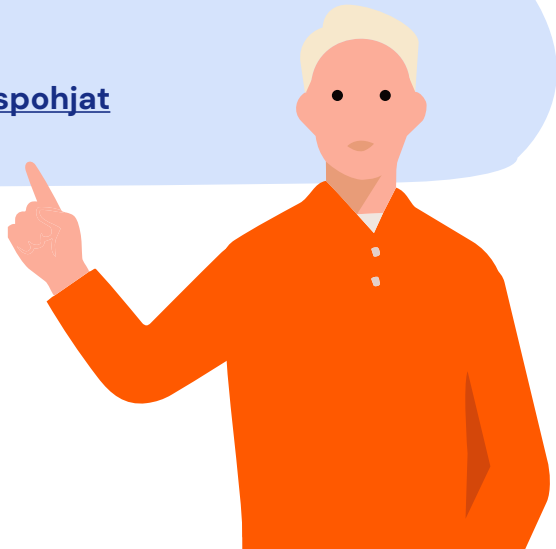

Työnantajat haluavat tietää, millainen työnhakijan tulevaisuus olisi yrityksessä. He haluavat kuulla tulevaisuuden suunnitelmista, joskus myös haaveista ja unelmatyöstä sekä siitä, mitä hakija haluaa oppia. Motivaatio kiinnostaa, ja se pitäisi pystyä osoittamaan hakemustekstissä. On esimerkiksi hyvä mainita, jos on valmis tekemään kaikenlaisia töitä.

Moni rekrytoija pohtii, miten uusi työyhteisön jäsen soveltuu työyhteisöön ja työkavereihinsa. Siksi halutaan tietää, millaisia luonteenpiirteitä ja -vahvuuksia hakijalla on. Nämä kannattaa huomioida työhakemustekstiä tai -puhetta laadittaessa.

Työnhaun tukemisessa ei ole yhtä oikeaa tapaa. Vapaaehtoisen kannattaa kokeilla erilaisia tapoja hahmottaa tilannetta, kannustaa tuettavaa ja motivoida tätä jatkamaan työnhakua ja kouluttautumista.

Helper-vapaaehtoisen kokemusperäinen työelämätietous riittää Helper-vapaaehtoisena toimimiseen. Työelämätietous voi sisältää tietoa työnhaun käytännöistä: miten työnhaku ja rekrytointi etenevät, mitä työnantajat arvostavat ja millaisia työnhaun kanavia käytetään. Vapaaehtoinen voi kertoa työelämän pelisäännöistä: työpaikan kulttuurista, normeista, työaikakäytännöistä, lomista, työehtosopimuksista ja työsopimusten tekemisestä.

Vapaaehtoinen voi jakaa kokemuksiaan kertoen konkreettisia esimerkkejä siitä, millaisia haasteita ja ratkaisuja hän on itse kohdannut työelämässä tai koulutuksessa. Vapaaehtoisen ei tarvise tietää kaikkea etukäteen. Hän voi hakea halutessaan lisätietoa viranomaisten verkkosivuilta tai sivustoja voidaan tutkia yhdessä tuettavan kanssa. Yhdessä tehty tiedonhaku tukee maahanmuuttaneen digitaitojen kehittymistä ja itsenäistä pärjäämistä. Helper-tukisuhteessa työnhaun asiakirjoja tehdään yhdessä useilla tapaamiskerroilla. Vapaaehtoinen voi hyödyntää halutessaan eri kielisiä työnhaun asiakirjojen esimerkkejä (Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille 2026).

Tutustu erikielisiin työnhaun asiakirjaesimerkkeihin

⇨ **Helper-työnhaun asiakirjaesimerkit**

Vinkkejä ansioluettelon tekemiseen

- 1–2 sivua riittää.
- Kannattaa käyttää selkeää rakennetta ja otsikointia: koulutus, työkokemus, yhteystiedot ja taidot.
- Ansioluettelo on suositeltavaa kohdentaa haettavaan tehtävään, jos sellainen on tiedossa. Ansioluettelossa vastataan hakukuulutuksessa mainittuihin asioihin poimimalla mukaan tehtävän kannalta merkityksellinen kokemus ja osaaminen.
- On suositeltavaa käyttää verbejä yksikön ensimmäisessä persoonassa: tein, vastasin, suunnittelin. Se antaa käsityksen aktiivisuudesta.
- Pitkiä tekstikappaleita on hyvä välttää.
- Kielioppi ja ulkoasu tarkastetaan aina. Jäsennelty ansioluettelo luo hyvän vaikutelman.
- Vapaaehtoistyö, kurssit, harrastukset ja luottamustehtävät ovat osoitus osaamisesta. Niistä voi kirjoittaa, jos niissä saatu kokemus ja osaaminen ovat tehtävän kannalta olennaisia tai jos ei ole vielä työkokemusta.

Helper-vapaaehtoinen tukee maahanmuuttanutta osaamisen tunnistamisessa ja sanoittamisessa suomen kielelle. Osaamisen sanoittaminen tarkoittaa omien taitojen, kokemusten ja vahvuuksien ilmaisemista selkeästi ja ymmärrettävästi niin, että ne ovat tunnistettavissa ja arvostettavissa työnhaussa. Panostamalla osaamisen tunnistamiseen ja sanoittamiseen saadaan näkyväksi valmiuksia, tietoja ja taitoja, jotka muuten voisivat jäädä huomaamatta. Apuna voi käyttää esimerkiksi selkomukautettuja osaamisen sanoittamisen pohjia, joita löytyy verkosta.

Tutustu selkomukautettuihin osaamisen sanoittamisen pohjiin

⇨ **Selkomukautetut osaamisen sanoittamisen pohjat**

4.2 Koulutukseen haun tukeminen

Suomessa tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutuminen tapahtuu opintopolku.fi-sivuston kautta (Opintopolku.fi 2026). Haun lisäksi opintopolussa voi tarkastella aiemmin tehtyjä opintoja tai etsiä koulutuksia. Opintopolku on saatavilla myös englannin kielellä. Opintopolun lisäksi koulutuksiin haku tapahtuu satunnaisesti myös koulutuksentarjoajan verkkosivujen kautta.

Koulutushaussa olennaista on ennakointi. Jos hakulomaketta pääsee tarkastelemaan ennakkoon, kannattaa niin tehdä ja hahmotella vastauksia paperille ennen hakemuksen jättämistä. Mikäli hakulomakkeeseen ei pääse tutustumaan ennakkoon, voi hakuun valmistautua etsimällä ja hankkimalla hakemuksessa tarvittavat asiakirjat ja tarvittaessa kääntämällä ne suomen kielelle. Ulkomaalaiset todistukset on syytä käännättää auktorisoidulla kielenkääntäjällä, koska käännöksen on vastattava alkukielistä tekstiä (Opetushallitus 2026a).

Mikäli hakua tehdessä herää kysymyksiä, voi haun yhteyshenkilöön tai kyseisen oppilaitoksen haku- tai opintotoimistoon olla yhteydessä.

Kolme vinkkiä koulutukseen haun tukemiseen

1. Hakutilannetta kannattaa ennakoida: hakulomakkeeseen tutustuminen, asiakirjat kuntoon ja tarvittaessa yhteyttä oppilaitoksen yhteyshenkilöön.
2. Hakulomakkeen täyttämiseen on hyvä varata runsaasti aikaa.
3. Kannattaa pyytää apua koulutukseen hakemiseen, jos kokee tarvitsevansa sitä. Esimerkiksi ohjaamot palvelevat alle 29-vuotiaita työn- ja koulutuksenhaussa.

Hyödyllisiä linkkejä koulutushakuun ja tukeen

- Etsi koulutuksia ja hae opiskelupaikkaa Opintopolussa
- Tutustu nuorten Ohjaamo-palveluihin

4.3 Arvostava kohtaaminen työn ja koulutushaun tukemisessa

Kuva 6. Vapaaehtoinen tukee maahanmuuttanutta työllistymään tai löytämään opiskelupaikan kohdaten hänet arvostavasti.

Työhön tai koulutukseen haussa yksi olennaisimmista asioista on kohtaaminen. Se luo pohjan, jonka päälle voi rakentaa uutta. Millaista hyvä kohtaaminen siis on?

Opetushallitus (2026b) kuvailee hyvää kohtaamista seuraavasti:

”Läsnäolo, aito kiinnostus ja hyvän olettaminen toisesta, auttamisen halu, toisen kunnioittaminen sekä tila tunteille, tarpeille ja toisen kuulemiselle. Hyvä kohtaaminen on mahdollista vain ilmapiirissä, jossa ovat läsnä kunnioitus, luottamus ja turvallisuuden tunne.” (Opetushallitus, 2026b.)

Hyvän kohtaamisen elementtejä

- luottamuksellisuus
- ennakkoluulottomuus
- turvallisen tilan periaatteet
- toisen kunnioittaminen
- kuuntelu
- kehonkieli
- halu auttaa
- tasavertaisuus
- empatiakyky
- dialogisuus

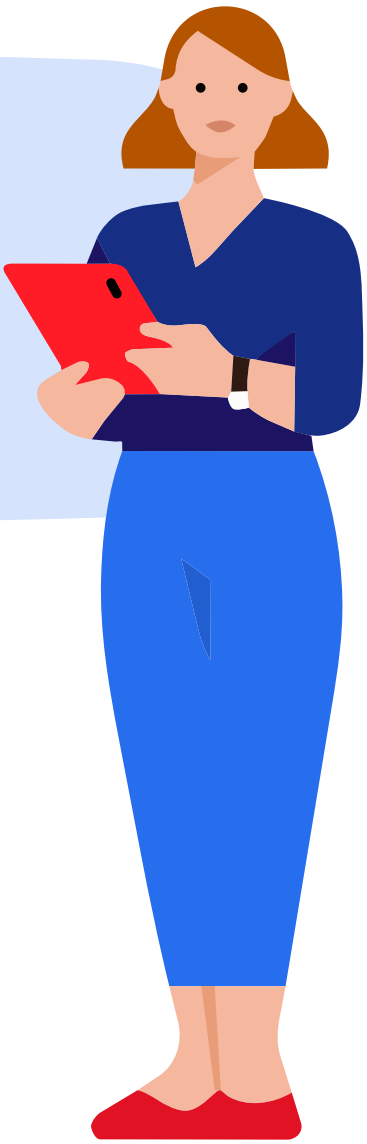

Hyvää kohtaamista voidaan kuvailla monin eri tavoin. Keskeistä on inhimillisyys – ollaan ihminen ihmiselle, tullaan kuulluiksi ja ymmärretyiksi.

5 Selkokieli auttaa ymmärtämään ja kotoutumaan

Riikka-Liisa Tuohimetsä, selkokielen asiantuntija ja yrittäjä, erityisopettaja ja aineenopettaja.

Selkokieli on tärkeä osa kielellistä saavutettavuutta. Lyhyesti sanottuna selkokieli on helppoa suomea. Sitä on helpompi lukea ja ymmärtää kuin yleiskieltä, koska sen sisältöä, sanastoa ja rakennetta on yksinkertaistettu.

Selkokieli on ymmärtämisen apuväline, jota tarvitaan yhä enemmän. Suomessa selkokieltä tarvitsee jopa 812 000 ihmistä. Kohderyhmiä ovat esimerkiksi maahanmuuttaneet, muistisairaat, ADHD-oireiset ja kehitysvammaiset ihmiset. Suurin yksittäinen ryhmä ovat maahanmuuttaneet henkilöt. (Haverinen 2025.) Monelle heistä selkokielen tarve on väliaikainen, ja se vähenee kotoutumisen ja kielitaidon kehittymisen myötä. Osa vieraskielisistä tarvitsee selkokieltä kuitenkin pysyvästi.

Selkokieltä voi sekä kirjoittaa että puhua. Tavoitteena on mahdollisimman konkreettinen ilmaisu, abstraktia kieltä vältetään. Sanojen tulee olla tuttuja ja yleisiä sekä mielellään lyhyitä. Lauseiden tulee olla selkeitä ja yksinkertaisia, ja yhdessä lauseessa kerrotaan vain yksi tärkeä ajatus. Kirjoitettuun selkokieleen kuuluu tärkeänä osana myös selkeä ulkoasu.

Selkokielestä on paljon hyötyä kohdattaessa maahanmuuttaneita, jotka vasta opettelevat suomea. Se tukee kielen oppimista esimerkiksi rajoitetun sanaston, sanojen selittämisen sekä lyhyiden lauseiden avulla (Leskelä 2019). Selkokieli auttaa ymmärtämään ja lisää turvallisuuden tunnetta. Kielenoppijat kertovat usein, että ymmärtämistä vaikeuttavat liian nopea puherytmi ja puhekielen käyttö. Selkokielinen puhe on hitaampaa ja sisältää runsaasti taukoja. Sanasto on helppoa, slangia ja murteita vältetään ja puhekieltä käytetään harkiten.

Selkokieli tukee kotoutumista ja toimii siltana yleiskieleen. Se lisää osallisuutta, sillä yksinkertaisempi kieli helpottaa omien asioiden hoitamista, tiedonsaantia ja yhteiskuntaan osallistumista. Esimerkiksi viranomaisten ja terveyspalvelujen kieli on usein liian vaikeaa. Selkokieltä kannattaa käyttää saavutettavuuden parantamiseksi.

Selkokieltä tarvitaan myös työpaikoilla ja kouluissa, sillä vaikea kieli hidastaa oppimista ja voi estää sen kokonaan. Tärkeitä käsitteitä on hyvä avata selkokielellä, ja ohjeet sekä työmenetelmät kannattaa selittää selkeästi ja ymmärrettävästi. Selkokielen avulla on myös helpompi oppia ammattikieltä.

Selkokieltä voi oppia monella tavalla. Perusasioita voi opiskella itsenäisesti esimerkiksi selkokielen oppaista ja **Selkokeskuksen verkkosivuilta**, joista löytyy paljon ohjeita selkokielen kirjoittamiseen ja puhumiseen. Lisäksi voi osallistua selkokielen koulutuksiin, joita järjestävät esimerkiksi Kehitysvammaliitto sekä yksittäiset asiantuntijat ja yritykset.

Selkokieltä kannattaa harjoitella käytännössä, sillä tekemällä oppii. Asiakas- tai kohtaamistilanteissa voi käyttää lyhyitä lauseita ja tuttua sanastoa sekä puhua rauhallisesti ja selkeästi. Sen sijaan, että sanoo ”Seuraava tehtävä tehdään itsenäisesti. Muistiinpanovälineet löytyvät pöydältä.” voi sanoa ”Tee tehtävä itse. Kynät ja paperit ovat pöydällä.” Samoin ohjeen ”Paastonäytteenottoa varten tulee olla syömättä ja juomatta” voi sanoa ymmärrettävämmin ”Älä syö tai juo ennen verikoetta.”

Hyödyllistä on myös testata omia tekstejään maahanmuuttaneiden kanssa: ymmärtävätkö he viestin oikein? Harjoittelun avulla selkeä ilmaisu muuttuu rutiiniksi. Samalla vuorovaikutus asiakkaiden kanssa helpottuu ja luottamus vahvistuu.

On tärkeää osata mukauttaa omaa viestintäänsä vastaanottajan tarpeiden mukaan. Liian vaikea kieli voi syrjäyttää ja tehdä asioiden hoitamisesta mahdotonta. Siksi selkokielen ohjeisiin kannattaa tutustua. Jokainen voi oppia puhumaan selkosuomea ja kirjoittamaan tekstejä, joita on helpompi lukea ja ymmärtää. Näin voidaan tukea maahanmuuttaneiden kotoutumista ja suomen kielen oppimista. Hyvä muistisääntö on yksinkertainen: sano se tavallisesti.

6 Erilaisia toimijoita Helper-vapaaehtoistyössä

6.1 Helper- vapaaehtoisten profiilit työn apuna

Profilointi on palvelumuotoilun työväline, ja se tarkoittaa menetelmää, jossa tutkimustietoon perustuva asiakasymmärrys tiivistetään kuvauksiksi erilaisista asiakaspersoonista (Kaunissaari 2022). Helper-vapaaehtoistyön käyttöönsä ottavien organisaatioiden avuksi laadittiin kolme vapaaehtoistyöntekijän profiilia. Profiileja käytettiin Helper-toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja toiminnasta viestimisessä. Profiilit auttavat sovittamaan Helper-toiminnan erilaisten vapaaehtoisten tarpeisiin, ja niiden hyödyntäminen auttaa määrittelemään ja toteuttamaan vapaaehtoisten tarvitsemaa tukea ja koulutusta. Tarkoituksena ei ole luokitella ihmisiä, vaan auttaa syventämään asiakasymmärrystä Helper-vapaaehtoistyön toimintamallia sovellettaessa.

Vapaaehtoisen profiilit on luotu yhteisten suunnittelujen ja havainnoinnin avulla. Työssä on kartoitettu yleisimpiä vapaaehtoisten taustoja: millaiset henkilöt ovat kiinnostuneita monikulttuurisesta vapaaehtoistyöstä tai toimivat jo sen parissa. Profiilien tarkoitus on ilmentää kunkin tyyppisen vapaaehtoisen osaamista, motivaatiota ja tavoitteita vapaaehtoistyössä. Ne otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Yhteinen periaate – Yhteisellä tutkimusmatkalla

Riippumatta vapaaehtoisen profiilista Helper toiminnassa on hyvä pitää huolta siitä, että vapaaehtoinen saa olla ihminen ihmiselle – ei rajaton resurssi. Jaksamisen tukeminen, rajojen sanoittaminen ja tuen saatavuus ovat edellytys kestävälle ja merkitykselliselle vapaaehtoistoiminnalle. Lisäksi vapaaehtoiset ansaitsevat arvostusta, kiittämistä ja panoksensa huomioimista, vaikka vapaaehtoisuuden perusluonteeseen kuuluukin, että jakamalla hyvää saa myös itselle paljon. Vapaaehtoisuus voi olla myös aikaan ja paikkaan sidonnaista, ei välttämättä koko elämän mittainen harrastus.

Vapaaehtoisten jaksaminen ja omien rajojen tukeminen

Työnhaun ja koulutuspolkujen tukeminen on intensiivistä ja aikaa vievää. Siksi vapaaehtoisten jaksaminen ja omien rajojen asettaminen on tärkeää ottaa huomioon. Helper vapaaehtoinen ei ole yksin vastuussa tuettavan etenemisestä koulutus- tai työnhaussa, eikä vapaaehtoistyössä ole suoriutumisvaatimuksia. Vapaaehtoinen osallistuu oman elämäntilanteensa ja jaksamisensa mukaan, ja myös pieni panos ja rajallinen oman ajan jakaminen on riittävä keino tukea maahanmuuttanutta.

Vapaaehtoiselle on hyvä kertoa jo alussa selkeästi, mikä hänen roolinsa on ja mitä häneltä odotetaan. Samalla sanoitetaan, mitkä asiat eivät kuulu vapaaehtoisen vastuulle. Tämä auttaa rajaamaan tekemistä ja ehkäisemään kuormittumista Helper-vapaaehtoisena. Jokaiselle tuettavalle voidaan asettaa yksi konkreettinen tavoite, esimerkiksi CV:n tekeminen tai työhakemuksen lähettäminen. Jokaisen tavoitteen jälkeen voidaan tarkastella sitä, jatkuuko tukisuhde vai ei. Vapaaehtoisella on aina tiedossa, keneen hän voi olla yhteydessä, jos ohjaustilanteet herättävät kysymyksiä, epävarmuutta tai huolta. Tuen pyytäminen nähdään luonnollisena osana vapaaehtoistoimintaa ja vapaaehtoistyönkoordinoija jakaa vastuuta.

Vapaaehtoiset hyötyvät kokemusten jakamisesta muiden vapaaehtoisten kanssa. Keskustelut, kokemusten vaihtaminen ja yhdessä pohtiminen auttavat hahmottamaan rajoja ja vahvistavat tunnetta yhteisöön kuulumisesta. Vastuun jakaminen ja yhdessä toimiminen tukevat jaksamista.

Vapaaehtoistyö vaatii aikaa ja resurssia eli jaksamista

Helper-vapaaehtoistyössä vapaaehtoisten jaksamiseen on suositeltavaa kiinnittää huomiota. Vapaaehtoinen ei saa koskaan jäädä yksin ilman tukea.

Oras opiskelija

Kuva 7. Oras Opiskelijan profiili

Oras Opiskelija on kiinnostunut ihmisistä ja ilmiöistä, kansainvälisyydestä, kielistä ja eri kulttuureista. Hän on koulutukseltaan nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja. Tällä hetkellä hän opiskelee ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Hän haluaa oppia monikulttuurista ohjaustyötä ja tekee satunnaisesti vapaaehtoistyötä nuorten parissa. Oraksen tavoitteena on osallistua Helper-vapaaehtoiskoulutukseen ja suorittaa Ohjaustyön perusteet -kurssin kaksi opintopistettä Helper-vapaaehtoiskoulutuksessa.

Oraksen kaltaisia vapaaehtoisia motivoi halu tutustua alueen kansainvälisiin palveluihin ja monikulttuurisiin toimijoihin sekä oppia monikulttuurista asiakastyötä ja tavata muualta Suomeen muuttaneita henkilöitä. Arjessa heidän käyttäytymisensä on aktiivista, keskustelevaa ja avointa. He luovat kontakteja työharjoittelupaikkoihin ja kesätyömahdollisuuksiin, näkevät potentiaalin monikulttuurisessa työssä ja ajattelevat sitä tulevaisuuden työkenttänään.

Helper-vapaaehtoisina he haluavat lisätä kokemustaan yksilöohjauksesta ja oppia, miten työ- ja opiskeluhaussa voi tarjota tukea yli kielitaitorajojen. Oraksen kaltaisten vapaaehtoisten motto on “suurella sydämellä kohti laajempaa asiantuntijuutta“.

Motivoivia tehtäviä

Oraksen kaltaisille vapaaehtoisille kannattaa tarjota tehtäviä, joissa on monikulttuurista vuorovaikutusta. Hyviä tehtäviä ovat esimerkiksi kielikahvilan ohjaus tai tapahtuma-avustaminen. Tehtävissä on tärkeää, että he voivat tavata maahanmuuttaneita ja oppia kulttuurien kohtaamista.

Oraksen tyyppisille vapaaehtoisille voidaan antaa rooleja, joissa pääsee harjoittelemaan tukihenkilönä toimimista. Ryhmätoiminnan fasilitointi tai infotilaisuuksien avustaminen sopisivat Oraksen kaltaisille vapaaehtoisille hyvin. Lisäksi mahdollistetaan verkostoituminen eli heitä kutsutaan mukaan tilaisuuksiin, joissa he voivat luoda kontakteja tulevia harjoittelupaikkoja ja kesätyömahdollisuuksia varten. Oraksen kaltaiset vapaaehtoiset hyötyvät ohjaukseen ja työnhaun tukemiseen liittyvistä oppimiskokemuksista esimerkiksi työ- ja opiskeluhaun neuvontatilaisuuksissa. Soveltuvia tehtäviä ovat sellaiset, joissa he pääsevät tutustumaan alueen monikulttuurisiin palveluihin.

Kielikahvilan ohjaajana Oraksen kaltaiset vapaaehtoiset saavat ohjauskokemusta, harjoittelevat monikulttuurista vuorovaikutusta ja tutustuvat kansainvälisiin toimijoihin luoden verkostoja tulevaisuuden työelämää varten. Oraksen kaltaisille vapaaehtoisille kannattaa antaa todistus vapaaehtoistyöstä, sillä he voivat hyödyntää sitä työnhaussaan.

Jaksaminen ja resurssit

Oraksen kaltaisille opiskelijoille vapaaehtoistyö on usein oppimisen ja ammatillisen kasvun paikka. Jaksamisen tukemisessa on tärkeää, ettei tekemistä ole liikaa ja ettei se muutu liialliseksi suorittamiseksi. Innostus voi viedä mennessään, joten jo alussa on hyvä tunnistaa, mihin opiskelijan aika riittää. On hyvä sanoittaa selkeästi, että vapaaehtoistoiminnassa saa harjoitella, kysyä ja olla myös epävarma. Vapaaehtoisenakin vielä opitaan ja ollaan keskeneräisiä.

Oraksen tekemisessä oppiminen ja harjoittelu näkyvät niin, että ohjaustilanteisiin on mahdollista lähteä aluksi yhdessä kokeneemman vapaaehtoisen tai taustaorganisaation tuella. Ohjaustilanteiden ja kokemusten purkaminen auttavat Orasta tunnistamaan omia rajojaan ja oppimaan, milloin on hyvä pyytää tukea. Opiskelijan ei oleteta ratkaisevan tuettavan tilannetta vaan olevan rinnallakulkija ja oppija matkalla kohti ammatillista osaamista. Lisäksi opiskelevan vapaaehtoisen tilanteeseen vaikuttavat opinnot ja niiden vaatimukset aikatauluineen. Aina ei välttämättä ehdi olla intensiivisesti vapaaehtoistyössä, jos opinnoissa on kiireistä.

Nova vapaaehtoinen

Kuva 8. Nova vapaaehtoisen profiili.

Nova Vapaaehtoisen kaltaiset vapaaehtoistyöntekijät ovat kiinnostuneita vapaaehtoistyöstä harrastuksena. Samalla he ovat kiinnostuneita oppimaan taitoja, joista on hyötyä työuralla. He haluavat auttaa kansainvälisiä osaajia kotoutumaan sekä hoitamaan työ- ja opiskeluasioita. Koulutukseltaan he voivat olla esimerkiksi tradenomeja, ja he voivat tehdä esimerkiksi toimistotyötä. Tietotekniikka on heille tuttua. He toimivat aktiivisesti vapaaehtoisina monikulttuurisuuden parissa ja osallistuvat suomen kielen keskusteluryhmiin suomen kielen natiiveina. He haluavat kehittää osaamistaan vapaaehtoistyössä ja saada vapaaehtoistyöstä uudenalaista sisältöä elämäänsä.

Novan kaltaisia vapaaehtoisia motivoi kiinnostus eri kieliin, työllistymiseen ja koulutuksiin. Heillä on hyvät verkostot alueen yrityksiin ja toimijoihin, joita he voivat hyödyntää tukihenkilöinä. He haluavat hyödyntää työelämäkokemuksen kautta tulleita taitojaan. Arjessa heidän käyttäytymisensä on kohtaavaa, kuuntelevaa ja avointa. He ovat luotettavia ja aina valmiita vapaaehtoistyöhön. Helper-vapaaehtoisina he haluavat ottaa avuksi paikallisia kontaktejaan. He myös haluavat käyttää hyväksi vapaaehtoistyöstä saatua kokemusta urakehitystään varten. Novan kaltaisten vapaaehtoisten motto on “eri kielet ja kulttuurit ovat inspiroivia ja mielenkiintoisia”.

Motivoivia tehtäviä

Novan kaltaisille vapaaehtoisille kannattaa tarjota tehtäviä, joissa he voivat tukea kansainvälisiä osaajia työnhaussa ja opiskeluissa. Heille voidaan jakaa tietoa alueen yrityksistä, ja heille on hyvä antaa mahdollisuus kieli- ja kulttuurikohtaamiseen esimerkiksi kutsumalla heitä tukihenkilöiksi suomen kielen keskusteluryhmiin tai monikulttuurisiin tapahtumiin.

Novan tyyppisille vapaaehtoisille voidaan tarjota rooleja, jotka kehittävät osaamista ja tukevat urakehitystä. He hyötyvät tehtävistä, jotka he voivat lisätä ansioluetteloonsa. Tällaisia ovat esimerkiksi Helper-tuettavien yksilöllinen auttaminen ja infotilaisuuksien fasilitointi.

Novan kaltaisten vapaaehtoisten tukemiseksi kannattaa järjestää verkostoitumistilaisuuksia. Heitä kutsutaan yritys- ja työnantajatapahtumiin sekä tilaisuuksiin, joissa voi verkostoitua monikulttuuristen toimijoiden tai monikulttuurisuustyötä tekevien kanssa. Heille kannattaa antaa vastuuta, sillä Novan kaltaiset vapaaehtoiset ovat luotettavia ja aktiivisia. Heille sopivat itsenäiset tehtävät, joissa voi kohdata muita ihmisiä.

Novan tyyppiset vapaaehtoiset voivat auttaa Helper-tuettavaa tekemään ansioluettelon ja työhakemuksen netissä. He osaavat usein auttaa tietoteknisissä asioissa ja suomen kielen oppimisessa. He hyötyvät saadessaan kokemusta tukisuhteessa toimimisesta. Myös Novan kaltaisille vapaaehtoisille on hyvä laatia todistus vapaaehtoistyöstä ja sen aikana kertyneestä osaamisesta.

Jaksaminen ja resurssit

Novan kaltaisille vapaaehtoisille toiminta on usein käytännönläheistä ja vahvasti ihmisten arkeen kytkeytyvää. Nova auttaa konkreettisissa asioissa, mutta jaksamisen kannalta on tärkeää, että tekemiselle on selkeät rajat. Nova ei ole jatkuvasti tavoitettavissa, eikä vapaaehtoistyön odoteta vievän kohtuuttomasti aikaa. Nova osaa aikatauluttaa myös vapaaehtoistyön sopiviin aikapalasiin ja oman arjen kehyksiin sopivaksi.

Novan tekemisessä rajojen tukeminen näkyy sovittuina tapaamisaikoina, realistisina tavoitteina ja siinä, että vastuu ei kasaannu vain vapaaehtoiselle. Nova tietää, milloin ohjaus kuuluu muille yleisessä palveluverkostossa (mm. Kela, Työllisyyspalvelut) ja minne tuettavan voi ohjata eteenpäin. Vapaaehtoistyötä tehdään sovitussa laajuudessa, ja myös tauot ja toiminnan keventäminen ovat sallittuja.

Samie kokemusasiantuntija

Kuva 9. Samie Kokemusasiantuntijan profiili.

Samie Kokemusasiantuntijan kaltaiset vapaaehtoiset ovat kiinnostuneita jakamaan kokemuksiaan työllistymisestä Suomessa ja tällä tavalla avaamaan polkuja työhön myös muille. He voivat olla koulutukseltaan esimerkiksi hoiva-avustajia, ja heillä on kokemusta kouluttautumisesta uuteen ammattiin suomen kielellä. He osallistuvat paikalliseen monikulttuuriseen toimintaan ja toimivat satunnaisesti kokemusasiantuntijana eri ryhmissä. He haluavat tukea toisia maahanmuuttaneita työnhaussa kokemuksensa pohjalta ja samalla oppia myös itse lisää suomalaisesta työelämästä. He auttavat suomen kielen oppimisessa ja tarvittaessa toimivat tulkkina toisille. He tuntevat suomalaista työkulttuuria ja työskentelevät esimerkiksi henkilökohtaisina avustajana sekä tulkkeina.

Samien kaltaisia vapaaehtoisia motivoi suomen kielen taidon parantaminen ja se, että he voivat tukea toisia työelämään liittyvissä asioissa. He ovat kiinnostuneita verkostoitumisesta ja uusiin ihmisiin tutustumisesta. Arjessa heidän toimintatapansa on aktiivista, vertaistuellista ja kannustavaa. He ovat yhteisöjensä luottohenkilöitä.

Samien kaltaiset vapaaehtoiset toimivat tukihenkilöinä jakaen kokemuksiaan ja kannustaen suomen kielen oppimiseen ja aktiiviseen toimijuuteen. He opiskelevat itsekin vapaa-ajallaan suomen kieltä. Helper-vapaaehtoisina he haluavat kehittää työuraansa ja oppia työnhaun niksejä myös omaksi hyödykseen. Samien kaltaisten vapaaehtoisten motto on “jeesataan kaveria mäessä”.

Motivoivia tehtäviä

Samien kaltaisia henkilöitä kannattaa kannustaa hyödyntämään kokemustietoaan työllistymisestä, sillä tuettavat hyötyvät kokemusasiantuntijoiden jakamasta tiedosta. Samien kaltaisille vapaaehtoisille tarjotaan rooleja, joissa he voivat kuvata omia polkujaan työhön. He voivat antaa realistisia vinkkejä työnhakuun ja osallistua keskustelutilaisuuksiin puhujina.

Kokemusasiantuntijat ovat taitavia vertaistuessa. He voivat auttaa ansioluettelon ja työhakemusten tekemisessä ja neuvoa erilaisista työnhaun kanavista. Heidän osaamisensa sopii sekä pienryhmiin että yksilölliseen tukeen. Samien kaltaiset vapaaehtoiset voivat toimia tulkkeina Helper-toiminnassa ja tukea suomen

kielen oppimista, mutta vapaaehtoisen käyttämistä tulkkina viranomaisasioissa tulee välttää: vapaaehtoistyöntekijä ei koskaan korvaa ammattitulkkausta. Selkeä vapaaehtoisen tehtävänkuva on tärkeä.

Samien tyyppiset vapaaehtoiset tuntevat jo riittävän hyvin suomalaisen työelämän tavat ja sopivat siten pienryhmien tukihenkilöksi. He voivat osallistua työpajojen toteuttamiseen. Työpajojen teemat voivat liittyä esimerkiksi siihen, miten työpaikalla tai työhaastattelussa toimitaan.

Samien kaltaiset vapaaehtoiset hyötyvät vapaaehtoistyöstään, kun he oppivat uutta. Heille voidaan luoda mahdollisuuksia oppia uusia työnhaun niksejä ja vahvistaa omaa asiantuntijuutta koulutuksissa, työelämäinfoissa tai yritysvierailuilla. Lisäksi kannattaa tukea verkostoitumista kutsumalla heitä yritysvierailuille ja tapahtumiin. Niissä he voivat vahvistaa luottohenkilön roolejaan.

Samien tyyppiset vapaaehtoiset tarvitsevat selkeän roolin ja vastuun määrittelyn. Heidän kaltaistensa vapaaehtoisten vahvuuksia ovat aktiivisuus ja kannustavuus. Heille sopivat tehtävät, joissa voi toimia näkyvästi vertaisena turvallisissa raameissa.

Samien kaltaiset vapaaehtoiset voivat toimia Helper-vapaaehtoisena esimerkiksi vertaistuki-illoissa. He voivat kertoa työllistymispolustaan, näyttää esimerkkejä työhakemuksista ja ansioluetteloista, auttaa osallistujia muokkaamaan omaa työnhakudokumenttiaan tai antaa esimerkkejä osaamisen sanoittamisesta suomen kielelle. Samien tyyppiset vapaaehtoiset tarvitsevat vahvaa tukea taustaorganisaatioltaan. He hyötyvät saadessaan kokemusasiantuntijamerkinnän ja osaamisperusteisen todistuksen vapaaehtoistyöstä.

Jaksaminen ja resurssit

Samien kaltaisille kokemusasiantuntijoille vapaaehtoistyö pohjautuu omaan kokemukseen ja konkreettisiin tilanteisiin. Tämä on vahvuus mutta tuo mukanaan myös erityisen kuormittumisen riskin. Jaksamisen tukemisessa keskeistä on se, ettei vapaaehtoisen odoteta jakavan kaikkea omasta elämästään. Heidän ei tulisi ottaa vastuuta toisten vaikeista tilanteista loputtomasti, vaikka luottohenkilöinä se voi olla heille luontainen rooli.

Samien tekemisessä rajat näkyvät siinä, että kokemusten jakaminen tapahtuu turvallisissa raameissa ja vapaaehtoisen omia voimavaroja kunnioittaen. Vapaaehtoinen saa itse määritellä, mitä hän haluaa jakaa ja missä tilanteissa hän toimii. Erityisen tärkeää on, että tukisuhteille rakennetaan selkeä alku ja loppu. Selkeä ajanjakso tai esimerkiksi tapaamiskertojen määrä on ymmärrettävää vapaaehtoisuuden rajausta. On hyvä, että vapaaehtoinen tietää, keneen olla yhteydessä, jos ohjaaminen herättää raskaita tunteita. Kokemusasiantuntijuus nähdään arvokkaana, mutta sitä ei käytetä loppuun.

6.2 Erilaisia Helper-tuettavia

Erilaisten vapaaehtoistyöntekijöiden lisäksi Helper-toiminnassa on erilaisia tuettavia. Maahanmuuttaneiden työllistymis- ja kouluttautumisvalmiudet vaihtelevat enemmän kuin suomalaisen kantaväestön. Osa on korkeakoulutettuja ja kielitaitoisia, osa taas luku- ja kirjoitustaidottomia ja vailla kodin ulkopuolelta hankittua työkokemusta. Helper-tuen onnistuminen edellyttää, että tuettavan yksilölliset valmiudet ja tuen tarpeet tunnistetaan ja vapaaehtoistyö sekä tuettavan tavoitteet sovitetaan niihin.

Jokaisen tuettavan kohdalla harkitaan erikseen, mitkä ovat yksilöllisesti sopivimmat tavoitteet ja tehtävät. Kaikkien kanssa ei ole mielekästä aloittaa ansioluettelon tai työhakemusten tekoa tukisuhteen alussa, kun taas osa tekee niitä itsenäisesti ja hyötyy enemmän verkostoitumiseen saamastaan tuesta tai siitä, että oppii uusia tapoja hakea työtä. Seuraavaksi esitellään neljä profiilia Helper-tuettavista. Profiilit on muotoiltu helpottamaan yksilöllisen tuen suunnittelua, ja ne auttavat hahmottamaan tyypillisiä tilanteita Helper-vapaaehtoistyössä.

Kotiin motivoitunut perheenäiti

Kuva 10. Perheenäiti on sitoutunut työskentelemään kotona perheen parissa.

Esimerkin hahmo työskentelee perheenäitinä, eikä hänellä ole kokemusta kodin ulkopuolisesta työelämästä. Hän ei osaa kirjoittaa eikä lukea. Hän kokee turvattomuutta ja stressiä. Ajattelu keskittyy kotiin ja perheen hyvinvointiin, eikä kodin ulkopuolella toimiminen näyttäydy hänelle realistisena vaihtoehtona. Hän unelmoi suomen kielen oppimisesta ja siitä, että hän voisi kasvattaa lapsensa osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja mahdollisesti kouluttautua tulevaisuudessa. Hänen vahvuutensa on perhekeskeisyys ja kiinnostus uuden oppimiseen, vaikka elämä rajoittuu lasten ja kodin hoitoon.

Miten perheenäitiä tuetaan?

Vapaaehtoistyötä kannattaa tehdä perheenäidin elämänkokemusta ja -valintoja kunnioittaen. Uusiin ympäristöihin tutustuttaessa on tärkeää tunnistaa perheenäidin vahvuuksia ja ottaa niitä käyttöön. Helper-toiminnassa edetään rauhallisesti ja kunnioitetaan kotiäidin elämäntilannetta ja tulevaisuuden toiveita.

Suomen kielen oppiminen tulisi mahdollistaa arjen ympäristöissä, kuten päivittäisten asioiden hoitamisen yhteydessä. Lisäksi on tärkeää tukea kodin ulkopuolisten sosiaalisten suhteiden rakentumista ja vahvistaa turvallisuuden tunnetta tarjoamalla ennakoitavaa, luottamukseen perustuvaa vuorovaikutusta.

Keskustelun avauksia perheenäidin kanssa:

- Suomessa on monia mahdollisuuksia kouluttautua ja sitä kautta työllistyä.
- Sinulla on samat mahdollisuudet kuin kaikilla muillakin.
- Voit oppia suomen kielen, hakeutua koulutukseen ja opiskella esimerkiksi uuden ammatin. Se vaatii aikaa, työtä ja vaivannäköä. Suomessa koulutus on yleensä maksutonta, mikä helpottaa opiskelua.
- Suomessa pyritään tasa-arvoiseen työelämään. Kaikkia sukupuolia kunnioitetaan, ja jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi oikeudenmukaisesti työssä.
- Suomessa on tavallista, että naiset käyvät töissä.
- Sinulle on kertynyt paljon osaamista perheenäitinä. Osaat suunnitella ja hallita taloutta, hoitaa monta asiaa samaan aikaan, ottaa huomioon toisten tarpeita, hoitaa lapsia ja pitää kokonaisuuden hallinnassa. Huolehdit myös muiden ihmisten hyvinvoinnista.

Eteenpäin tahtova työnhaun aloittelija

Kuva 11. Eteenpäin tahtova haluaa päästä töihin.

Eteenpäin tahtova esimerkkipersoona suhtautuu tulevaisuuteensa toiveikkaasti, mutta kokee ajoittain avuttomuutta. Hän etsii aktiivisesti tukea kotoutumiseen ja tarttuu tarjottuihin mahdollisuuksiin omatoimisesti. Hänellä on voi olla esimerkiksi rakennusalan ammatillisen koulutus ja työkokemusta erilaisilla rakennuksilla työskentelystä. Hän ei tunne työntekijän oikeuksia eikä velvollisuuksia tai sitä, millaiset työehdot ovat suomalaisessa työelämässä sallittuja ja mitkä eivät. Hän ei juurikaan puhu suomea.

Eteenpäin tahtova esimerkkihahmo unelmoi suomen kielen oppimisesta, ystävystymisestä suomalaisten kanssa ja työllistymisestä taitojaan vastaavaan työhön tai pääsystä suomalaiseen koulutukseen. Hänen vahvuuksiaan ovat voimakas halu pärjätä ja valmius tarttua erilaisiin tehtäviin sekä opetella uutta. Hän ajattelee voivansa työllistyä samalla tavalla kuin lähtömaassa: pyytämällä viranomaista osoittamaan työpaikan ja aloittamaan vakituisessa työssä saman tien.

Miten eteenpäin tahtovaa tuetaan?

Tukisuhteessa on keskeistä tunnistaa tuettavan vahvuuksia: huomataan ja sanotaan niitä ääneen. Odotuksista voi keskustella rauhalliseen tahtiin pyrkien avaamaan suomalaiseen työelämään pääsyn haasteita. Tukisuhteessa kerrotaan selkeästi ja käytännönläheisesti suomalaisesta työelämästä ja työnhausta. Tuettavaa valmistellaan siihen, että työpaikan saamiseen voi kulua pitkältä tuntuva aika.

Eteenpäin tahtovaa tulisi tukea konkreettisesti esimerkiksi työharjoitteluun tai työkokeiluun hakeutumisessa. Hänen kanssaan voi ottaa yhteyttä kunnan työllisyyspalveluihin tuetun työllistymisen mahdollisuuksien selvittämiseksi. On suotavaa antaa myönteistä palautetta ja tunnistaa onnistumisia, jotta motivaatio ja itseluottamus vahvistuisivat.

Keskustelun avauksia:

- Olen huomannut, kuinka kovasti olet tehnyt töitä työllistymisen ja kotoutumisen edistämiseksi.
- Olet oppinut jo paljon uutta.
- Sinulla on taitoa hahmottaa myönteistä tulevaisuutta Suomessa. Uskon, että se on mahdollista toteuttaa.
- Kanssasi on mukava työskennellä, yrität niin ahkerasti. Uskon, että tulet vielä onnistumaan.

Kaikki kivet kääntänyt työnhakija

Kuva 12. Kaikki kivet kääntänyt osaa hakea töitä itsenäisesti.

Kaikki kivet kääntänyt esimerkkipersoona on etsinyt työtä Suomesta aktiivisesti pitkään. Hän on motivoitunut ja osaa hakea töitä. Hän osaa löytää sopivia avoimia työpaikkoja, laatia hakemuskirjeen ja ansioluettelon. Hän kokee turhautumista ja ulkopuolisuutta, koska ahkera työnhaku ei ole tuottanut toivottua tulosta. Monesti nämä tunteet johtavat pohdintoihin epäonnistumisen syistä, ja riittämättömyyden tunteet voivat vahvistua.

Tämän tyyppiset tuettavat unelmoivat paremmasta suomen kielen taidosta, mielekkäästä työ- tai opiskelupaikasta sekä arkea rikastuttavista ihmissuhteista. Heidän vahvuuksiaan on usein itseohjautuvuus, tavoitteellisuus ja nopea oppiminen. He puhuvat suomea melko hyvin, mutta työelämän sanasto on vielä vierasta.

Miten kaikki kivet kääntänyttä työnhakijaa tuetaan?

Kaikki kivet kääntäneen työnhakijan tukeminen rakennetaan vahvuuksien ja osaamisen varaan. Vapaaehtoistyön tavoitteena on vahvistaa hänen toimijuuttaan niin, että hän pystyy toimimaan mahdollisimman itsenäisesti työnhaussa.

Häntä tuetaan oppimaan työelämätaitoja, ja hänen ymmärrystään työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista lisätään.

Tuettavaa autetaan verkostoitumaan paikallisten työnantajien kanssa. Häntä rohkaistaan keskusteluun työllistymisen rakenteellisista esteistä, kuten syrjinnästä työmarkkinoilla. Joskus voi olla tarpeellista sanoittaa ääneen, että Suomessa esiintyy rakenteellista rasismia, mutta sitä pyritään kitkemään työmarkkinoilta erilaisten toimintatapojen, kuten anonyymin rekrytoinnin avulla. Tarkoituksena on lievittää huonommuuden ja häpeän tunteita, joita työpaikan saamatta jääminen pitkän ajan kuluessa voi aiheuttaa.

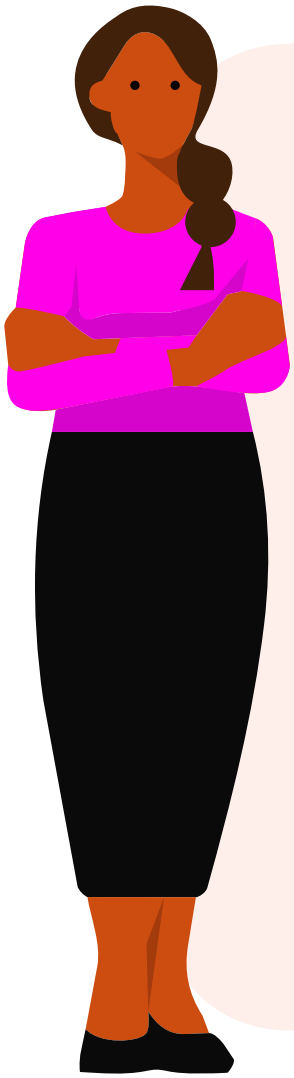

Keskustelun avauksia kaikki kivet kääntäneen työnhakijan kanssa:

- Huomaan, miten paljon olet jo tehnyt työtä työllistymisen eteen.
- Sinulla on erittäin hyvät työnhakutaidot.
- Sinulla on paljon osaamista, joita työelämässä tarvitaan. Kannattaa jatkaa yrittämistä.
- Haluaisitko kuulla lisää työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista?
- Etsitäänkö yhdessä lisää yrityksiä, joista voisit kysyä työtä?
- Haluaisitko tutustua yhdessä suomalaiseen koulutusjärjestelmään?
- Katsotaanko yhdessä, millaisia mahdollisuuksia sinulla on kouluttautua Suomessa?
- Ovatko henkilöstövuokrausyritykset sinulle tuttuja? Voin kertoa niistä lisää ja voimme yhdessä katsoa rekrytointiyritysten verkkosivuja.

Kouluttautunut metropoliitti

Kuva 13. Kouluttautunut metropoliitti hyötyy työnhaun hienosäädöstä ja verkostoitumisesta

Tämä esimerkkipersoona on korkeasti koulutettu. Hänen vahvuuksiaan ovat erinomaiset työllistymis- ja opiskeluvalmiudet, hyvä kielitaito ja kyky hahmottaa ja oppia nopeasti uusia asioita. Hänellä on myös hyvät sosiaaliset taidot, joiden avulla hän pystyy verkostoitumaan muiden kanssa. Hän on oppinut suomen kielen nopeasti ja puhuu sitä sujuvasti, joskin kirjallinen ilmaisu on vielä vaikeaa. Uuden oppiminen on kaikkein helpointa tällaiselle tuettavalle.

Kyseinen esimerkkihahmo toimii itseohjautuvasti ja aktiivisesti. Silti hän kokee olonsa ajoittain turvattomaksi, osattomaksi tai ulkopuoliseksi, koska ei ole löytänyt työtä Suomesta. Usein työhakemuksiin ei tule vastausta, mikä voi vahvistaa turvattomuuden ja ulkopuolisuuden kokemuksia.

Kouluttautunut metropoliitti unelmoi osaamisensa hyödyntämisestä suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumisesta esimerkiksi luottamustehtävissä ja järjestötyössä. Hän toivoo voivansa luoda uusia sosiaalisia verkostoja sekä vertaistensa että suomalaisten korkeasti koulutettujen kanssa.

Miten kouluttautunutta metropoliittia tuetaan?

Vapaaehtoistyössä tällaista tuettavaa autetaan sanoittamaan monipuolista osaamistaan suomeksi. Työhakemuksen tai ansioluettelon voi laatia käyttäen verbejä, mistä syntyy aktiivinen ja toimelias mielikuva. Kirjallisten asiakirjojen lisäksi voidaan tehdä videohakemuksia.

Tuettavan kanssa kannattaa käydä yhdessä läpi, mitkä työnhaun kanavat hän tuntee. Tähän ryhmään kuuluville voidaan järjestää tutustumiskäyntejä työpaikoille esimerkiksi yhteistyössä monikulttuurisuusyhdistysten ja -hankkeiden sekä kunnan kotouttamistoimijoiden kanssa.

Tuettavan kanssa voidaan osallistua rekrytointitapahtumiin, joissa voidaan keskustella suoraan työnantajien kanssa. Kopioita ansioluettelosta voidaan ottaa mukaan rekrytointitapahtumaan, jossa niitä on helppo antaa potentiaalisille työnantajille keskustelun ja verkostoitumisen ohessa.

Työhaastattelutilanteita voidaan harjoitella yhdessä ja pohtia mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan esimerkiksi vapaaehtoistyön tai luottamustehtävien kautta. Tavoitteena on vahvistaa yhteiskunnallista osallisuutta monenlaisilla osallistumisen ja kuulumisen tavoilla. Tuettavan kanssa voidaan kokeilla uudenlaisia työnhaun tapoja, kuten videoesittelyä tai videotyöhakemusta, sekä tutustua LinkedInin työpaikkoihin ja verkostoitumiseen siellä.

Keskustelun avauksia kouluttautuneen metropoliitin kanssa:

- Haluaisitko tutustua yhdessä paikallisiin yrityksiin?
- Voisimmeko katsoa yhdessä, miten voit hyödyntää LinkedInia työnhaussa ja verkostoitumisessa?
- Haluaisitko kokeilla videotyöhakemuksen tekemistä?
- Haluaisitko harjoitella yhdessä suomalaista työhaastattelua?
- Tahtoisitko kokeilla jotain uutta vapaaehtoistyötä?
- Voisimmeko kartoittaa yhdessä järjestöjä ja yhdistyksiä, joihin voisit hakeutua luottamustehtäviin?
- Etsitäänkö yhdessä korkeasti koulutettujen kansainvälisten osaajien Suomessa toimivia verkostoja?

6.3 Erilaisille tuettaville ja vapaaehtoisille yhteisiä tavoitteita ja tehtäviä Helper-tukisuhteessa

1. Kotiin motivoitunut perheenäiti

Vapaaehtoisen rooli: Alkuun saattelija

- Rauhallinen eteneminen ja turvallisuuden rakentaminen – pienin askelin eteenpäin.
- Kieli ja kulttuuri tutuksi arjen ja käytännön tilanteiden kautta
- Toivon ja suuntautumisen herättely – sosiaaliset suhteet, koulutus ja työ

2. Eteenpäin tahtova työnhaun aloittelija

Vapaaehtoisen rooli: Rinnalla kulkija

- Työelämän perusymmärryksen vahvistaminen, työnhakutavat, työelämän pelisäännöt.
- Oman osaamisen näkyväksi tekeminen – tunnistetaan omat taidot ja osaaminen, niiden sanoittaminen.
- Konkreettinen eteneminen kohti työharjoittelua, työkokeilua, työtä.

3. Kaikki kivet kääntänyt

Vapaaehtoisen rooli: Tutkimuskumppani

- Toimijuuden ja oman vastuun vahvistaminen – lisää omatoimisuutta työnhakuun.
- Työelämässä toimimisen ja kulttuurin oppiminen – pelisäännöt, oikeudet ja velvollisuudet.
- Käytännön työnhaun tukeminen ja verkostoihin ohjaaminen – työhakemukset, yrityskontaktit, sekä verkostojen vahvistaminen.

4. Kouluttautunut ja taitava metropoliitti

Vapaaehtoisen rooli: Lentoon nostattaja

- Osaamisen näkyväksi tekeminen, sanoittaminen – vahvuudet työnhaussa, työnhakuasiakirjat (CV, hakemus, portfolio) kuntoon.
- Kohtaamisten ja verkostojen rakentaminen – yritysvierailut, rekrytointitapahtumat ja verkostojen luominen.
- Eri polkujen tutkiminen ja yhdessä etsiminen – eri vaihtoehtoihin tutustuminen, myös yrittäjyyteen. Etsitään tietoa yhdessä!

Läpileikkaavat tavoitteet ja tehtävät kaikkien kanssa, kaikissa vaiheissa:

1. suomen kielen taidon vahvistaminen
2. suomalaisen kulttuurin, paikallistuntemuksen ja verkostojen vahvistaminen
3. työelämävalmiuksien ja suomalaisen työnhaku- ja työkulttuurin oppiminen

Kuva 14. Osa Helper-tukisuhteen tehtävistä on läpileikkaavia, osa profiilikohtaisia.

Vapaaehtoisen rooli ja tukimuodot vaihtelevat tuettavien tarpeiden ja tavoitteiden mukaan. Kotiin motivoituneen perheenäidin kohdalla vapaaehtoinen toimii alkuun saattelijana. Eteneminen on rauhallista. Turvallisuutta rakennetaan edeten hyvin pienin askelin kohti tuettavan asettamia tavoitteita. Kieli ja kulttuuri tulevat tutuksi arjen ja käytännön tilanteiden kautta. Vapaaehtoinen luo toivoa ja tukee suuntautumaan sosiaalisiin suhteisiin, koulutukseen ja työhön.

Eteenpäin tahtovan työnhaun aloittelijan kanssa vapaaehtoinen toimii rinnalla kulkijana. Työelämän perusymmärrystä vahvistetaan käymällä läpi työnhakutapoja ja työelämän pelisääntöjä. Oman osaamisen näkyväksi tekeminen on keskeistä. Omat taidot ja osaaminen tunnistetaan, ja niitä opetellaan sanoittamaan. Työskentely etenee konkreettisesti kohti työharjoittelua, työkokeilua ja työtä.

Kaikki kivet kääntäneen kanssa vapaaehtoinen toimii tutkimuskumppanina. Toimijuutta ja omaa vastuuta vahvistetaan lisäämällä omatoimisuutta työnhakuun. Työelämässä toimimista ja kulttuuria opitaan pelisääntöjen, oikeuksien ja velvollisuuksien kautta. Käytännön työnhakua tuetaan ohjaamalla työhakemusten tekemisessä, yrityskontaktien luomisessa sekä verkostojen vahvistamisessa.

Kouluttautuneen metropoliitin kohdalla vapaaehtoinen toimii lentoon nostattajana. Osaamisen näkyväksi tekeminen ja sanoittaminen korostuvat, kun vahvuudet työnhaussa tuodaan esiin ja työnhakuasiakirjat, kuten ansioluettelo, työhakemukset ja portfolio, tehdään valmiiksi. Kohtaamisia ja verkostoja rakennetaan esimerkiksi yritysvierailujen ja rekrytointitapahtumien avulla. Samalla tutkitaan vaihtoehtoisia polkuja kohti tavoitteita. Etsitään tietoa yhdessä.

Kaikkia profiileja yhdistävät samat läpileikkaavat tavoitteet ja tehtävät. Suomen kielen taitoa vahvistetaan jatkuvasti, samoin suomalaisen kulttuurin tuntemusta ja luodaan sekä vahvistetaan tuettavan sosiaalisia verkostoja. Kaikenlaisia tuettavia autetaan kohti työelämävalmiuksien sekä suomalaisen työnhaku- ja työkulttuurin oppimista.

7 Kokemuksia Helper-toimintamallin soveltamisesta

Helper-toimintamallia on sovellettu Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piirin Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -vapaaehtoistyössä, mitä esitellään luvussa 7.1. Lisäksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi- ja sosionomiopiskelijat ovat osallistuneet Helper-vapaaehtoistyön koulutukseen vuosien 2024–25 aikana, mitä esitellään luvussa 7.2.

7.1 Kun ystävyys avaa ovia – Helper-toiminta Mannerheimin Lastensuojeluliiton vapaaehtoistyössä

Iris Dámsten, tukihenkilötoiminnan koordinaattori, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri.

Helper-vapaaehtoistyön toimintamallia on sovellettu Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -vapaaehtoistyön osana. Kun maahanmuuttajaäiti ja vapaaehtoinen tapaavat ensimmäistä kertaa, molemmat tuovat mukanaan omat tarinansa, kulttuuriset taustansa ja odotuksensa. Kohtaaminen voi olla luontevaa ja lämmintä, mutta se voi herättää myös kysymyksiä: Mitä minun pitäisi tietää? Miten rakennan luottamusta yli kulttuurirajojen? Helper-hankkeen toimintamalli ja sen tuottama lisäkoulutus tarjoavat vapaaehtoisille konkreettisia työkaluja juuri näihin tilanteisiin.

Työllistyminen ei ala työnhausta – se alkaa paljon aikaisemmin. Siitä, että ihminen tuntee kuuluvansa yhteiskuntaan, uskaltaa haaveilla ja tunnistaa oman osaamisensa. Erityisesti maahanmuuttajaäideillä tähän prosessiin vaikuttavat monet tekijät, kuten lasten hoito, kielitaidon kehittäminen, kulttuuriset käsitykset naisen roolista ja ymmärrys suomalaisen yhteiskunnan rakenteista.

Helper-hankkeen kokonaisvaltainen lähestymistapa auttaa vapaaehtoisia näkemään, että ennen kuin maahanmuuttajaäiti voi tehdä päätöksiä koulutuksesta tai työstä, hänen täytyy usein käydä läpi monia vaiheita: tunnistaa oma osaamisensa, ymmärtää millaisia mahdollisuuksia Suomessa on ja pohtia, mikä häntä kiinnostaa. Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -vapaaehtoiselle tämä näkökulma tarjoaa sekä helpotuksen että työkalun. Hänen ei tarvitse olla uraohjaaja tai asiantuntija – hänen roolinsa on olla rinnalla kulkija, kuuntelija ja rohkaisija. Vapaaehtoinen ei ole ammattilainen, mutta hän voi olla se turvallinen ihminen, jonka kanssa maahanmuuttajaäiti voi haaveilla ääneen ja saada rohkaisua ottaa seuraava askel.

Helper-toimintamalli puolestaan antaa rakenteen ymmärtää, missä vaiheessa maahanmuuttajaäiti on ja miten häntä voi konkreettisesti tukea. Näin ystävä osaa avata keskustelua laajemmin: ”Mitä olet tehnyt aiemmin? Mistä nautit? Millainen arki sopisi sinulle lasten kanssa? Mitä haluaisit oppia?”

Kulttuurisensitiivisyys on ennen kaikkea asenne. Kyky kohdata toinen ihminen avoimesti ja kunnioittavasti, tietoisena siitä, että meillä kaikilla on omat tapamme hahmottaa maailmaa. Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminnan koulutuksessa vapaaehtoiset oppivat tunnistamaan omia ennakkokäsityksiään, havaitsemaan kulttuuristen erojen vaikutuksen arkeen sekä toimimaan hienotunteisesti arkaluonteisissa aiheissa. Koulutus tukee myös sillanrakentajan roolia kahden kulttuurin välillä.

Kulttuurisensitiivinen vapaaehtoinen on tietoinen omista lähtökohdistaan ja osaa pohtia, miten ne vaikuttavat kohtaamisiin. Esimerkiksi käsitykset naisen roolista, työn merkityksestä tai perheen rakenteesta voivat vaihdella merkittävästi, ja näiden erojen tunnistaminen auttaa välttämään tahattomia loukkaamisia tai väärinymmärryksiä. Kun vapaaehtoinen ymmärtää, että esimerkiksi kysymykset työstä tai koulutuksesta voivat herättää maahanmuuttajaäidissä monenlaisia tunteita, kuten häpeää, epävarmuutta tai pelkoa, hän osaa lähestyä näitä aiheita hienotunteisesti ja rohkaisevasti.

Näin Helper-hankkeen tuottama osaaminen jalkautuu osaksi vapaaehtoistyötä. Maahanmuuttajaäidit saavat yhä laadukkaampaa ja tietoisempaa tukea, kun vapaaehtoisilla on entistä paremmat valmiudet kohdata, kuunnella ja tukea heitä kokonaisvaltaisesti. Kun vapaaehtoinen ymmärtää työllistymisen kokonaispolun ja toimii kulttuurisensitiivisesti, hän ei ole vain ystävä vaan osa laajempaa tukiverkostoa, joka kantaa maahanmuuttajaäitiä kohti koulutusta, työtä ja täysivaltaista osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Juuri tässä on Helper-toimintamallin voima ystävätoiminnalle. Se tekee näkyväksi sen, että jokainen kohtaaminen, jokainen keskustelu ja jokainen rohkaisun sana voi olla askel kohti tulevaisuutta.

Kuva 15. Helper-vapaaehtoistyö täydentää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toimintaa.

7.2 Helper-toimintamalli Xamkin yhteisöpedagogiopiskelijoiden yksilöohjauksen opintojaksolla

Mirka Lähdeniemi, yhteisöpedagogikoulutuksen lehtori, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk.

Xamkin yhteisöpedagogiopiskelijat osallistuivat monikulttuurisiin kohtaamisiin yksilöohjauksen opintojaksolla syksyllä 2025 Helper-toimintamallin koulutuksessa. Opintojaksoon sisältyi Helper-vapaaehtoiskoulutus, käytännön ohjaustreenejä, työnhaun eri tapoihin tutustumista sekä verkostoitumista eri toimijoiden kanssa. Yksilöohjausharjoituksia toteutettiin työnhaun teeman ja kielen oppimisen merkeissä Otavan opiston Raviradantien ryhmien suomen kielen koulutuksen kanssa. Vuorovaikutuksen löytäminen ilman yhteistä kieltä oli merkityksellistä, ja oppimista tapahtui molemmin puolin. Eri menetelmien hyödyntäminen vei työskentelyä eteenpäin kahden tapaamiskerran ohjausprosessissa.

Helper-toiminta tarjosi opiskelijoille mahdollisuuden opiskella yksilöohjausta vuorovaikutuksessa työelämän kanssa. Samalla opiskelijat pääsivät osaksi TKIO-toimintaa (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä oppiminen) tuoden omia näkemyksiään Helper-koulutuksen ja toiminnan kehittämiseen. Hanketyöntekijöiltä opiskelijat saivat tukea ohjaustilanteissa, jos oli tarvetta.

Monia jännitti ensimmäinen ohjauskerta ja hyppy tuntemattomaan, se, miten selvitään ilman yhteistä kieltä. Etukäteen sovittiin selkosuomen käytöstä, ja siihen opiskelijat saivat valmennusta Helper-koulutuksessa. Pelko väistyi ohjaustilanteen käynnistyttyä. Puheensorina ja hymyt täyttivät luokan, kun parivaljakot pääsivät työskentelemään. Työnhaun ohjaajan rooli mietitytti osaa opiskelijoista, ja he pohtivat, onko heillä riittävästi tietoa aiheesta. Onneksi vapaaehtoisen roolissa voi toimia omista lähtökohdista käsin ja tietoa etsittiin ja vaihtoehdoista keskusteltiin yhdessä. Ohjattaville maahanmuuttaneille opiskelija saattoi olla ensimmäinen suomalainen, jonka kanssa he olivat jutelleet opettajan tai muun viranhaltijan lisäksi.

Yhteistyö toi opiskelijoille tulevaisuudessa tarvittavia monipuolisia työelämävalmiuksia, käytännön osaamista toimia monikulttuurisissa tilanteissa ja eettistä osaamista. Lisäksi se vahvisti resilienssiä uuden edessä. Luottamus omiin taitoihin kohtaamisessa ja vuorovaikutuksen rakentamisessa on tärkeää yksilöohjauksessa. Ohjauksen toimintaympäristö muuttuu monikulttuurisemmaksi, ja erilaiset taustat, kielet ja arvomaailmat kohtaavat yhä useammin. Monimuotoisuuden näkeminen supervoimana voi olla hyvin merkittävä kokemus opiskelijalle.

8 Helperin keinoin hyviä väestösuhteita ja osallisuuden kokemuksia

Elämme jatkuvan muutoksen aikaa, ja maahanmuuton kasvu on osa sitä. Lisäksi Suomessa tarvitaan yhä enemmän kansainvälisiä osaajia. Tarpeen taustalla on muun muassa se, että väestöstä yhä suurempi osa on ikääntyneitä ja yhä pienempi osa nuoria. Syntyvyys on ollut alhaisella tasolla jo vuosia, ja väestönkasvu on tullut maahanmuutosta. Myös suomalaisten elinikä on pidentynyt, minkä myötä pohditaan siirtymää kohti monimuotoisempaa pitkien elinkaarien yhteiskuntaa.

Kaiken tämän muutoksen keskellä tarvitaan erityisesti rohkeita kokeiluja edistää hyviä väestösuhteita. Oikeusministeriön (s.a.) mukaan hyvillä väestösuhteilla tarkoitetaan sitä, että eri väestöryhmien välillä on positiivista vuorovaikutusta ja ryhmät suhtautuvat toisiinsa kunnioittavasti ja luottaen.

Käytännössä kaikki lähtee siis asenteistamme. Voimme jokainen vaikuttaa omiin asenteisiimme, muutoksen olemassaoloon emme niinkään. Asenteet tukevat myös uusien, inhimillisyyttä tukevien ratkaisujen rakentamista, joilla voidaan tukea, auttaa ja kohdata erilaisia ihmisiä tarpeineen ja vahvuuksineen.

Juuri näihin yllä mainittuihin tarpeisiin vastaa maahanmuuttaneiden työllistymisen ja koulutukseen hakeutumisen tueksi kehitetty Helper-vapaaehtoistyön toimintamalli. Kokeile toimintamallia ja tue näin hyvien väestösuhteiden rakentumista, inhimillisesti ja yhteistä tulevaisuuttamme rakentaen.

Henna Rämä & Sanna-Mari Pöyry

Lisätietoa ja käytännön välineitä Helper-vapaaehtoistyön toimintamallin käyttöönoton tueksi:

- Helper vapaaehtoistyön toimintamalli Innokylässä
- Helper-hankkeen verkkosivut www.xamk.fi/helper

Lähteet

Haverinen, E. 2025. Selkokielen tarvearvio 2025. Helsinki: Selkokeskus.

Helper – kestäviä työllistymispolkuja maahanmuuttaneille. 2026. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://www.xamk.fi/hanke/helper-kestavia-tyollistymispolkuja-maahanmuuttaneille/** [viitattu 16.4.2026].

Kansalaisareena. 2026. Tietoa meistä. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://kansalaisareena.fi/tietoa-meista/** [viitattu 24.2.2026].

Kansalaisareena. 2026. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://kansalaisareena.fi/** [viitattu 13.2.2026 ja 24.2.2026].

Kaunissaari, K. 2022. Ideapakka. Asiakaspersoonat on monipuolinen työkalu palvelumuotoiluun. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://ideapakka.fi/blogi/palvelumuotoilu-asiakaspersoonat/** [viitattu 1.2.2026].

KEHA-keskus. 2026. Työkokeilu. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://tyomarkkinatori.fi/lisatietoa-palveluista/tyokokeilu** [viitattu 15.12026].

Laki kotoutumisen edistämisestä, "Kotoutumislaki". 681/2023.

2025. Finlex. Saatavissa: **https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2023/681#chp_1__sec_1_2**. 2025. [viitattu 16.4.2026].

Leskelä, L. 2019. Selkokieli: Saavutettavan kielen opas. Helsinki: Kehitysvammaliitto.

Metropolia Ammattikorkeakoulu. 2026. Tietoa työnhausta ja työskentelystä Suomessa. Saatavissa: **https://www.metropolia.fi/** [viitattu 9.1.2026].

Metropolia Ammattikorkeakoulu. s.a. Tietoa työnhausta ja työskentelystä Suomessa. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://www.metropolia.fi/fi/asiakastyot-ja-palvelut/palvelut-maahanmuuttajille/tietoa-tyonhausta-ja-tyoskentelysta-suomessa#kulttuuri** [viitattu 9.1.2026].

Monikulttuurinen.fi. s.a. Kulttuurinen osaaminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://monikulttuurinen.fi/kulttuurinen-osaaminen/#kulttuurisensitiivisyys** [viitattu 9.1.2026].

Oikeusministeriö. s.a. Hyvät väestösuhteet. Verkkosivu. Saatavissa: **https://oikeusministerio.fi/hyvat-vaestosuhteet** [viitattu 4.5.2026].

Opetushallitus. 2026a. s.a. Tutkintojen tunnustaminen. Verkkosivu. Saatavissa: **https://www.oph.fi/fi/palvelut/tutkintojen-tunnustaminen/ulkomailla-suoritettujen-tutkintojen-tunnustaminen-suomessa** [viitattu 26.6.2026].

Opetushallitus. 2026b. s.a. Esimerkkinä kohtaamisen arviointi. Verkkosivu. Saatavissa: **https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/esimerkkina-kohtaamisen-arviointi** [viitattu 26.6.2026].

Opintopolku.fi. 2026. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://opintopolku.fi/konfo/fi/** [viitattu 4.3.2026].

Papunet. 2026a. Kuvamateriaalit. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://papunet.net/materiaalit/kuvamateriaalit/** [viitattu 9.1.2026].

Papunet. 2026b. Kuvapankki. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://kuvapankki.papunet.net/** [viitattu 9.1.2026].

Papunet. 2026c. Kuvatyökalu. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://kuvatyokalu.papunet.net/** [viitattu 9.1.2026].

Sitra. 2026. Tulevaisuuksien muistelu. Verkkosivu. Saatavissa: **https://www.sitra.fi/caset/tulevaisuuksien-muistelu/** [viitattu 9.1.2026].

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024. Kulttuurisensitiivinen työote. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/hyvia-kaytantoja/kulttuurisensitiivinen-tyoote** [viitattu 5.2.2026].

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2024. Vapaaehtoistoistoimintaa järjestämällä ja tukemalla voidaan lisätä osallisuutta. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/vapaaehtoistoimintaa-jarjestamalla-ja-tukemalla-voidaan-lisata-osallisuutta** [viitattu 24.2.2026].

Työmarkkinatori. s. a. TE24, KOTO24, KEHA24 – kolme mittavaa uudistusta. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://tyomarkkinatori.fi/uudistukset24/etusivu** [viitattu 25.2.2026].

Vapaaehtoistyö.fi. 2026. WWW-dokumentti. Saatavissa: **https://vapaaehtoistyo.fi/fi** [viitattu 13.2.2026 ja 24.2.2026].